

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

**PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W ELKU**

**STAN
BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO
POWIATU ELCKIEGO**

za rok 2023

Opracowali: Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Elku

Pod kierunkiem: Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Elku

ELK 2024

Spis treści:

1.	Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2023r.	1
2.	Epidemiologia	2
3.	Higiena Komunalna	20
4.	Higiena Żywności, Żywienia i PU	27
5.	Higiena Pracy	40
6.	Higiena Dzieci i Młodzieży	57
7.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	66
8.	Promocja Zdrowia i Oświata Zdrowotna	71

1. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2023 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ełku przedstawia Państwu ocenę stanu sanitarnego i sytuację epidemiologiczną powiatu. Podobnie jak w latach ubiegłych prowadzony był systematyczny monitoring jakości wody do spożycia, żywności, żywienia i przedmiotów użytku, a także nadzór nad higieną procesów nauczania, wychowania, rekreacji i wypoczynku, higieną pracy w zakładach pracy, nad warunkami higieniczno – sanitarnymi w obiektach użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, w których udzielane są świadczenia zdrowotne.

W 2023 r. pod nadzorem sanitarnym Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Ełku znajdowało się **1836** obiektów. Przeprowadzono **3006** kontroli.

Laboratorium PSSE w Ełku, w ramach nadzoru sanitarnego wykonuje badania dla czterech powiatów: ełckiego, piskiego, oleckiego i gołdapskiego .

Laboratorium Badań Epidemiologicznych Środowiskowych i Żywności jest laboratorium badawczym akredytowanym przez Polskie Centrum Akredytacji, numer akredytacji to AB614. Zakres badań dostępny jest na stronie internetowej Polskiego Centrum Akredytacji www.pca.gov.pl oraz na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku www.gov.pl/psse-elk.

W ramach działalności statutowej wykonano **4364** badań laboratoryjnych i pomiarów, w tym **12173** oznaczeń, natomiast w ramach działalności usługowej zostało wykonanych **21293** badań i pomiarów, w tym **43550** oznaczeń.

W ramach działalności nadzorowej wydano:

- **369** decyzji administracyjnych, **269** decyzji płatniczych
- **1** tytuł wykonawczy
- nałożono **36** mandatów na kwotę **6550 zł**, 1grzywnę na kwotę **1000 zł**.
- wystawiono **1** wniosek o nałożeniu kary pieniężnej.

Szczegółowa analiza stanu sanitarnego powiatu została przedstawiona w dalszej części raportu.

Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu wskazują, że stan bezpieczeństwa sanitarnego powiatu ełckiego jest stabilny, mimo to w niektórych obszarach nadal występują negatywne zjawiska wymagające dalszego monitorowania oraz podejmowania działań prewencyjnych i naprawczych.

Ocena stanu sanitarnego powiatu ełckiego może być wykorzystana przez władze samorządowe w podejmowaniu decyzji zmierzających do dalszej poprawy bezpieczeństwa sanitarnego mieszkańców powiatu ełckiego.

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny**

Mariusz Wojciech Oszmian

2. EPIDEMIOLOGIA

Jednym z najważniejszych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych.

W 2023 roku Sekcja Epidemiologii Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku monitorowała sytuację epidemiologiczną na terenie powiatu ełckiego poprzez rejestrację chorób zakaźnych, przeprowadzanie dochodzeń epidemiologicznych, kontrolę wykonawstwa obowiązkowych szczepień ochronnych w ramach Programu Szczepień Ochronnych na 2023 r. oraz dystrybucją szczepionek do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych w placówkach medycznych a także prowadziła nadzór nad warunkami higieniczno –sanitarnymi w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.

Realizując te zadania w 2023 roku pracownicy Sekcji Epidemiologii Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku przeprowadzili 1643 wywiady epidemiologiczne z osobami chorymi, zakażonymi lub podejrzanymi o chorobę zakaźną lub zakażenie.

2.1 SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHOROÓB ZAKAŹNYCH

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej zgłoszono 3973 przypadki zachorowań, w tym 2330 dotyczyło zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne. Od 1 lipca 2023 roku Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie odwołała raportowanie zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne.

Analiza sytuacji epidemiologicznej za 2023 rok w porównaniu do roku 2021 i 2022 wykazała znaczny wzrost występowania wielu chorób zakaźnych, takich jak: salmonelloza, zakażenia jelitowe, płonica, borelioza, kleszczowe zapalenie mózgu oraz wirusowe zapalenie wątroby typu B i C. Wzrosła również ilość osób zaszczepionych przeciwko wściekliźnie w związku z pokąsaniem przez bezpieczne zwierzęta. Zarejestrowano 12 zakażeń wirusem RSV.

W 2023 roku wystąpiło ognisko odry w jednej rodzinie. Zachorowała jedna osoba dorosła i dwoje dzieci. W związku z pogorszeniem się stanu zdrowia chorzy byli hospitalizowani. Badania wirusologiczne w kierunku odry dały wynik dodatni.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych jednostek chorobowych na terenie powiatu ełckiego w 2023 roku porównując je z danymi z roku 2021 i 2022.

ZACHOROWANIA NA CHOROBY ZAKAŻNE

Tabela nr 1. Liczba zachorowań w powiecie elckim w latach 2021-2023

Lp.	Jednostka chorobowa	2021	2022	2023
1.	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	12	3	23
2.	Salmonellozy – inne zakażenia pozajelitowe	-	-	1
3.	Biegunka i zakażenie żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - ogółem	16	28	37
4.	Biegunka i zakażenie żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2	8	16	10
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	5	132	12
6.	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy	4	2	21
7.	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez adenowirusy	3	33	3
8.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Campylobacter	-	-	16
9.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridioides difficile	17	49	33
10.	Płonica (Szkarlatyna)	7	18	79
11.	Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes - róża	-	-	4
12.	Kleszczowe zapalenie mózgu	3	6	10
13.	Borelioza	37	48	76
14.	Wirusowe zapalenie wątroby typu A	-	-	-
15.	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	4	2	7
16.	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	2	11	16
17.	Wirusowe zapalenie wątroby typu B + C	-	-	-
18.	Odra	-	-	3
19.	Ospa wietrzna	134	565	147
20.	Różyczka	-	-	-
21.	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	2	3	5
22.	Grypa i schorzenia grypopodobne– ogółem	384	2146	2330
23.	Posocznice - ogółem	2	2	3
24.	Zakażenia HIV	1	3	5
25.	Zachorowania na AIDS	1	-	1
26.	Choroby przenoszone drogą płciową	3	-	3
27.	Gruźlica	3	3	7
28.	Pogryzienia- ogółem	69	100	81
29.	w tym osoby szczepione p/ wścieklicznie	25	30	43
30.	COVID-19	5997	4058	925
31.	Zakażenia wirusem RSV	-	-	12
32.	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego (Test COMBO)	-	-	36

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHORÓB ZAKAŹNYCH WG WSKAŹNIKA ZAPADALNOŚCI

Tabela nr 2 Współczynnik zapadalności w powiecie elckim w latach 2021-2023

Lp.	Jednostka chorobowa	2021	2022	2023
1.	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	13,9	3,4	27,0
2.	Salmonellozy – inne zakażenia pozajelitowe	-	-	1,2
3.	Biegunka i zakażenie żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu - ogółem	18,0	31,6	43,5
4.	Biegunka i zakażenie żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2	9,3	18,0	11,8
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	5,6	148,8	14,1
6.	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy	4,6	2,2	24,7
7.	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez adenowirusy	3,5	37,2	3,5
8.	Inne bateryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Campylobacter	-	-	18,8
9.	Inne bateryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridioides difficile	19,6	55,2	38,8
10.	Płonica (Szkarlatyna)	2,3	20,3	92,9
11.	Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes - róża	-	-	4,7
12.	Kleszczowe zapalenie mózgu	3,4	6,8	11,8
13.	Borelioza	43,0	54,1	89,4
14.	Wirusowe zapalenie wątroby typu A	-	-	-
15.	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	4,6	2,2	8,2
16.	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	2,3	12,4	18,8
17.	Wirusowe zapalenie wątroby typu B + C	-	-	-
18.	Odra	-	-	3,5
19.	Ospa wietrzna	155,8	637,0	172,8
20.	Różyczka	-	-	-
21.	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	2,3	3,4	5,9
22.	Grypa i schorzenia grypopodobne– ogółem	446,5	2419,5	2739,3
23.	Posocznice - ogółem	2,3	2,3	3,5
24.	Zakażenia HIV	2,3	3,4	5,9
25.	Zachorowania na AIDS	2,3	-	1,2
26.	Choroby przenoszone drogą płciową	3,5	-	3,5
27.	Gruźlica	3,5	3,4	8,2
28.	Pogryzienia- ogółem	80,2	112,7	95,2
29.	w tym osoby szczepione p/ wścieklicznie	29,4	33,8	50,6
30.	COVID-19	5997	4575,1	1087,5
31.	Zakażenia wirusem RSV	-	-	14,1
32.	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego (Test COMBO)	-	-	42,3

SALMONELLOZY

Do zachorowania u ludzi dochodzi najczęściej przez spożywanie zakażonych produktów pochodzenia zwierzęcego, tj. jaj i produktów jajecznych oraz mięsa i przetworów mięsnych, głównie drobiowych nie poddanych prawidłowej obróbce termicznej.

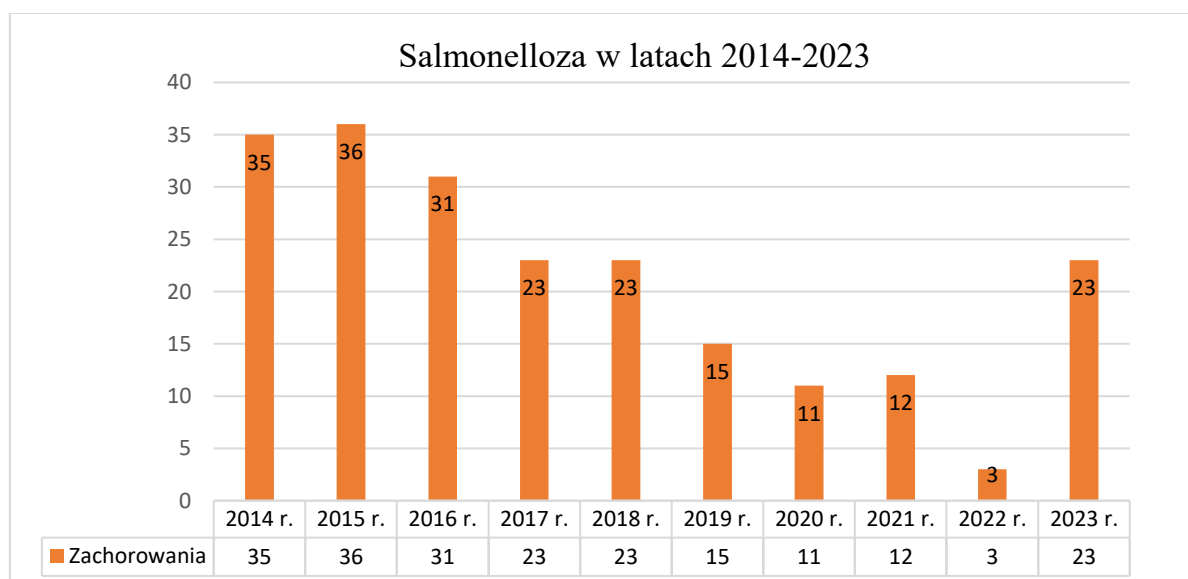
W 2023 roku na terenie powiatu ełckiego odnotowano 23 przypadki zachorowań na Salmonellozę w tym 13 u dzieci w wieku do lat 9. Dwadzieścia osób hospitalizowano. Większość zachorowań dotyczyło osób mieszkających w mieście 18 przypadków, a pozostałe 5 na wsi.

Wśród czynników etiologicznych najczęściej dominowały typy pałeczek Salmonella Enteritidis- 18 przypadków, ponadto zarejestrowano 3 zachorowania na Salmonellę Typhimurium, 1 Salmonellę Hadar i w 2 przypadkach nie oznaczono typu serologicznego Salmonelli.

W 2023 r zgłoszono 1 przypadek Salmonellozy pozajelitowej u mieszkanki Ełku. Pacjentka z powodu ostrych objawów zapalenia otrzewnej była hospitalizowana.

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarno-epidemiologicznego wykonano badania u nosicieli, ozdrowieńców oraz osób, które były narażone na zakażenie poprzez styczność z osobami chorymi na salmonellozę.

Wykres Nr 1. Salmonelloza w latach 2014-2023

WIRUSOWE ZAKAŻENIA JELITOWE

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej zgłoszono 38 zachorowań wirusowego zakażenia jelit wywołanych przez rotawirusy - 12 przypadków, norowirusy – 21 przypadków, adenowirusy – 3 przypadki, a w 3 przypadkach nie ustalono typu wirusa. Spośród zarejestrowanych osób 12 stanowiły dzieci do lat 2, które wymagały hospitalizacji.

INNE BAKTERYJNE ZAKAŻENIA JELITOWE

W 2023 roku zarejestrowano 50 przypadków zachorowań na inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez;

- Clostridioides difficile – 33,
- Campylobacter - 16 w tym 13 dzieci w wieku do 14 lat,
- Escherichia coli inną i BNO – 1.

Wszystkie osoby chore wymagały leczenia szpitalnego.

Wykres Nr 2. Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridioides difficile przedziale czasowym 2020-2023 r.

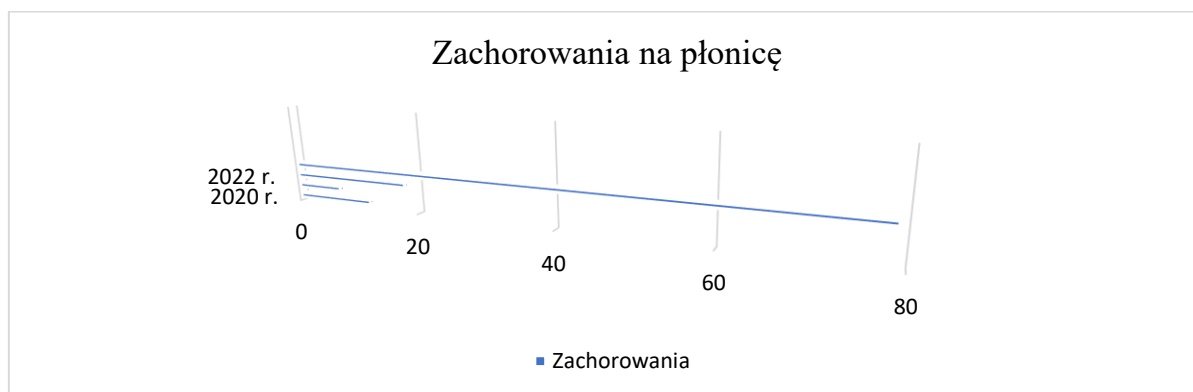

PŁONICA (SZKARLATYNA)

Szkarlatyna to choroba zakaźna, za którą odpowiadają bakterie. Zakażenie paciorkowcami (*Streptococcus pyogenes*), wywołującymi szkarlatynę najczęściej dotyczy dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym. Infekcja szerzy się drogą kropelkową, a także przez bezpośredni kontakt z wydzielinami z dróg oddechowych chorego lub jego śliną.

W roku 2023 odnotowano znaczący wzrost zachorowań na szkarlatynę. W 2022 roku zarejestrowano 18 zachorowań, natomiast w 2023- 79 z tego 10 dzieci wymagało hospitalizacji.

Wykres Nr 3. Wykres zachorowań na płonicę

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY TYPU B

Podobnie, jak w poprzednich latach, wirusowe zapalenie wątroby typu B rejestrowano kwalifikując przypadki według określonych kryteriów nadzoru epidemiologicznego. Uwzględniano zarówno zgłoszenia przesyłane przez lekarzy jak i diagnostów laboratoryjnych.

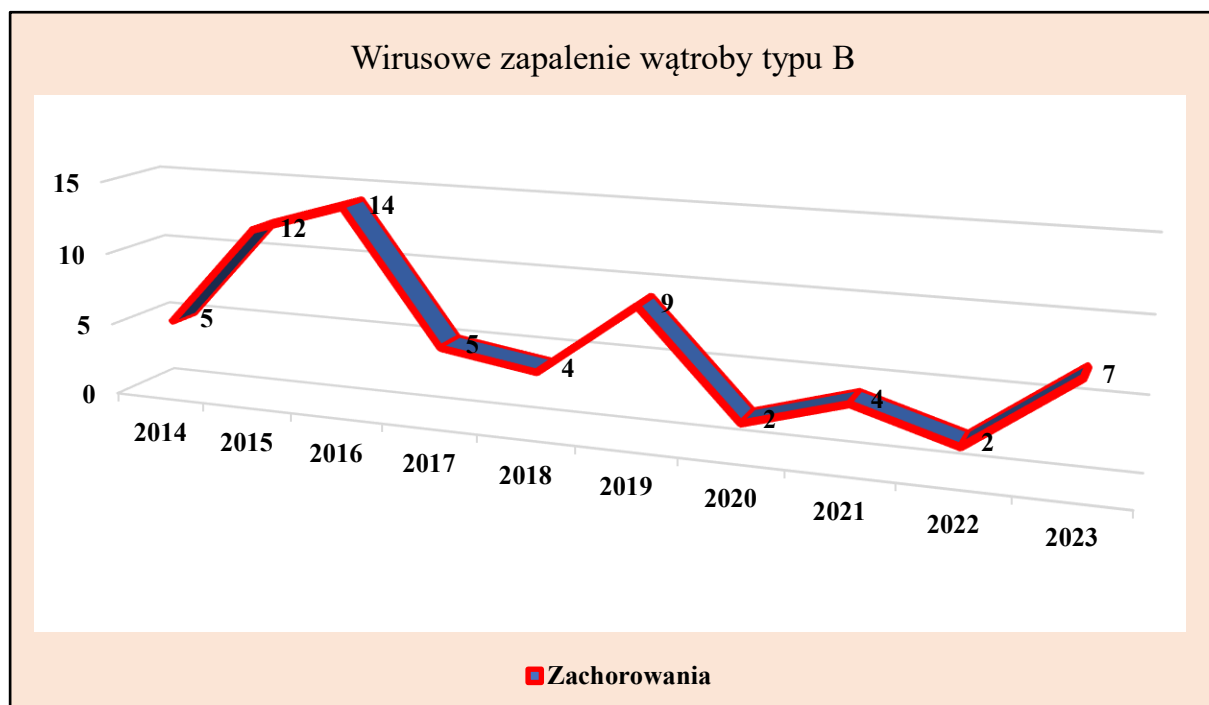
W polskim systemie nadzoru epidemiologicznego, klasyfikacja przypadków wzv-B opiera się na określających fazy choroby kryteriach laboratoryjnych, które dzieli się na kryteria postaci ostrej i na kryteria postaci przewlekłej lub bliżej nieokreślonej (BNO).

Po uwzględnieniu powyższego, zakwalifikowano zgłoszone w 2023 r zachorowania jako przewlekłe bliżej nie określone.

Ogółem w roku sprawozdawczym zarejestrowano 7 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu B. Wszystkie osoby zgłoszone pochodziły z terenu miejskiego. Podczas wywiadu epidemiologicznego osoby zakażone wskazały prawdopodobne przyczyny zakażenia jako kontakt rodzinny, zabiegi chirurgiczne i stomatologiczne, kontakt seksualny. W ramach sprawowanego nadzoru epidemiologicznego osoby ze styczności z osobami zakażonymi wirusem zapalenia wątroby typu B skierowano do nadzoru lekarskiego.

Należy podkreślić, że większość zarejestrowanych przypadków wzv typu B i wzv typu C stanowią przypadki przewlekłe o wieloletnim przebiegu. Tak więc zachorowania zarejestrowane w danym roku kalendarzowym mogły być spowodowane zakażeniami, do których doszło kilka lub kilkanaście lat wcześniej.

Wykres Nr 4 . Wirusowe zapalenie wątroby typu B

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY TYPU C

Wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW C) to choroba zakaźna wywołana przez wirusa HCV (Hepatitis C Virus). Do zakażenia dochodzi poprzez kontakt z zakażoną krwią w przypadku przerwania ciągłości tkanek np. nakłucia, rozcięcia skóry lub błony śluzowej lub kontakt z przedmiotami, które zostały zanieczyszczone zakażoną krwią.

Ze względu na bezobjawowy przebieg choroby oraz brak szczepionki, wirus HCV stanowi bardzo poważne zagrożenie, gdyż nie leczone zakażenie może doprowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, w postaci niewydolności i marskości wątroby, a w niektórych przypadkach do raka tego narządu. Konieczne jest dalsze monitorowanie sytuacji ze szczególnym uwzględnieniem nowo wykrytych zakażeń, poprzez ścisłą współpracę z poradnią chorób zakaźnych, laboratoriami diagnostycznymi itd.

Istotne jest podejmowanie działań uniemożliwiających szerzenie się zakażenia poprzez wdrażanie i utrzymywanie wysokich standardów higieniczno-sanitarnych, zwłaszcza w zakładach opieki zdrowotnej i innych miejscach świadczenia usług niemedycznych tj. salonach kosmetycznych i studiach tatuażu, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek.

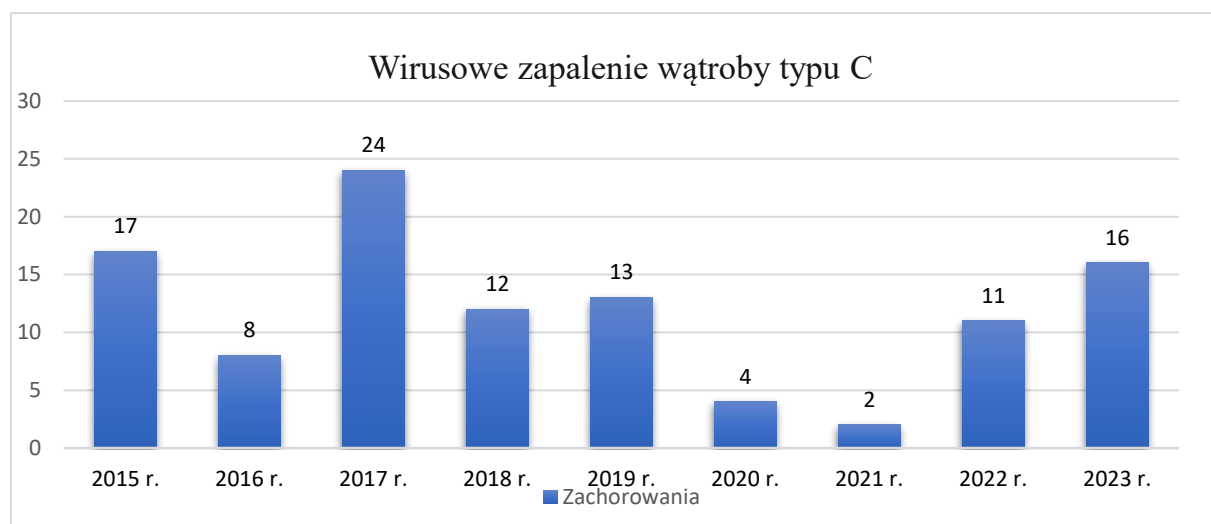
W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku wpłynęło 16 zgłoszeń zachorowań na zapalenie wątroby typu C, 4 osoby płci żeńskiej i 12 osób płci męskiej. Na podstawie dochodzenia epidemiologicznego z osobami zakażonymi ustalono możliwe czynniki ryzyka przenoszenia zakażenia:

- 6 osób przebywało w zakładzie karnym, przyjmowało narkotyki drogą dożylną oraz miało wykonane tatuaże ciała,

- 5 osób wskazało liczne zabiegi chirurgiczne i stomatologiczne,
- 2 osoby miały wykonane tatuaże w warunkach domowych,
- 1 osoba miała kontakt z partnerem z dodatnim wynikiem WZW typu C,
- 1 osoba miała kontakt domowy z matką, która choruje na zapalenie wątroby typu C,
- w 1 przypadku nie ustalono źródła zakażenia

Poniższy wykres przedstawia wirusowe zapalenie wątroby typu C na przełomie lat 2015-2023.

Wykres Nr 5. Wirusowe zapalenie wątroby typu C

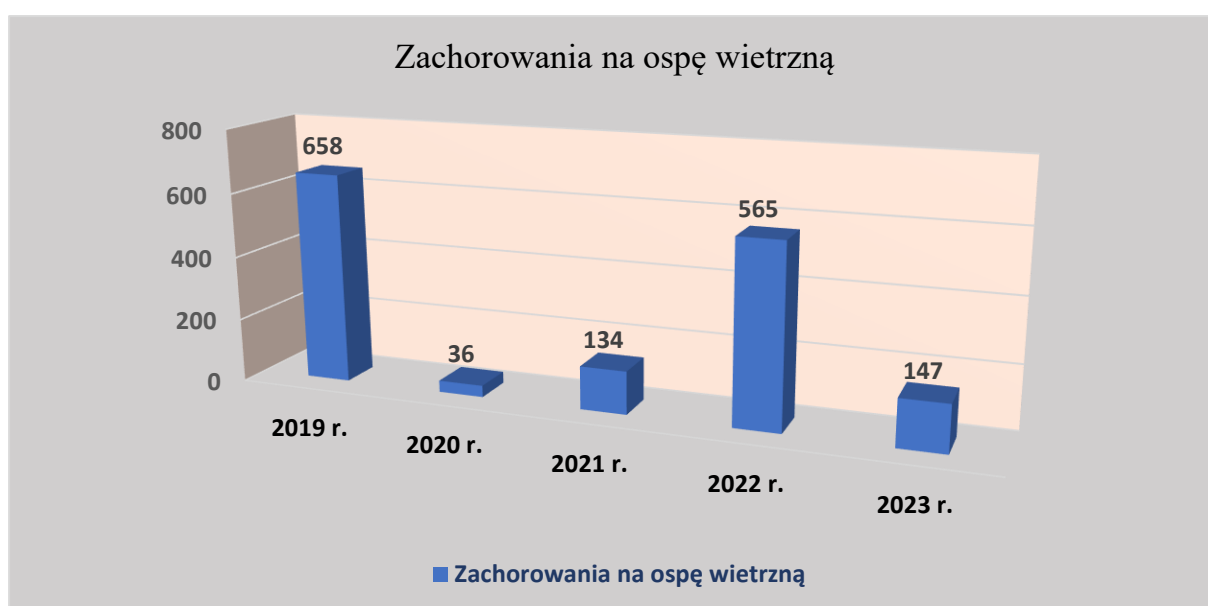
OSPA WIETRZNA

W roku sprawozdawczym odnotowano 147 zachorowań na ospę wietrzną. Większość przypadków - 114 wystąpiło w mieście (52 mężczyzn i 62 kobiety), pozostałe 33 przypadki zachorowań dotyczyły osób mieszkających na wsi (17 mężczyzn i 16 kobiet). Najwięcej dzieci chorowało w wieku 5 lat - 31 osób.

Zachorowania wystąpiły u osób nieszczepionych. Brak powszechnego obowiązku szczepienia przeciw ospie wietrznej, z wyjątkiem wskazanych w PSO wybranych grup dzieci do ukończenia 12 roku życia, wpływa na występowanie zachorowań.

Analizując dane przedstawione na poniższym wykresie zauważyć można znaczny spadek zachorowań do 2022 roku.

Wykres Nr 6. Zachorowania na ospę wietrzną

ŚWINKA (NAGMINNE ZAPALENIE PRZYUSZNIC)

Świnka, czyli nagminne zapalenie przyusznicy jest chorobą zakaźną, którą powoduje wirus świnki. Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową lub przez bezpośredni kontakt ze skażonymi przedmiotami.

W 2023 roku zarejestrowano 5 przypadków zachorowań na nagminne zapalenie przyusznicy. Zachorowało 2 mężczyzn z terenu miejskiego oraz 2 mężczyzn i 1 kobieta z terenu wiejskiego.

Zdjęcie nr 1. Zachorowanie na świnkę

BORELIOZA

Borelioza z Lyme jest chorobą odkleszczową, wywołaną przez krętki *Borrelia burgdorferi*. W przebiegu zakażenia wyróżnia się dwa stadia. W pierwszym stadium objawem jest rumień wędrujący. W drugim stadium boreliozy nieleczonej mogą pojawić się objawy ze strony układu nerwowego, kostno-stawowego czy krążeniowego.

Miejscowej zmianie skórnej towarzyszą często objawy grypopodobne takie jak: zmęczenie, ból mięśni, gorączka, ból głowy, sztywność karku.

Zdjęcie nr 2. Ukąszenie przez kleszcza – rumień wędrujący

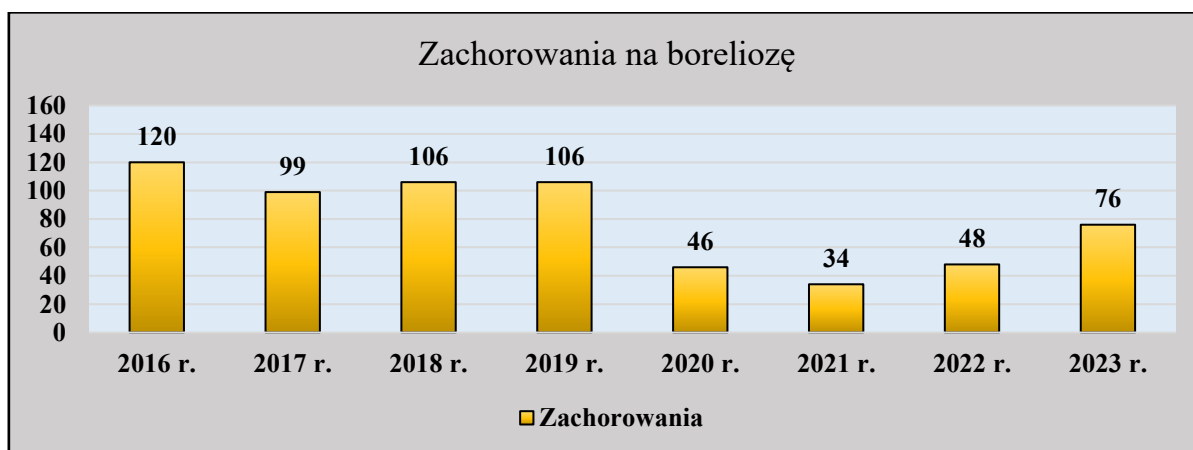

W 2023 roku odnotowano 78 przypadków zachorowań na boreliozę, w tym 11 osób hospitalizowano. W większości przypadków borelioza wystąpiła w postaci wczesnej skórnej, która leczona była ambulatoryjnie. Nie wszystkie osoby pamiętały fakt ukąszenia przez kleszcza. Rozpoznanie postawiono na podstawie badań serologicznych i objawów klinicznych.

Wśród chorych 8 osób wskazało narażenie zawodowe związane z wykonywaną pracą w terenie: 7 rolników i 1 leśniczy.

Poniższy wykres przedstawia sytuację zachorowań na boreliozę w powiecie ełckim na przełomie lat 2016-2023.

Wykres Nr 7. Wykres zachorowań na boreliozę

KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU

Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM) to wirusowa choroba ośrodkowego układu nerwowego przenoszona przez kleszcze. Czynnikiem etiologicznym są wirusy z rodziny Flaviviridae. Wirus występuje głównie u zwierząt (gryznie, zwierzyna leśna, ptaki wędrowne), a jego nosicielami (wektorami) są kleszcze. Do zakażenia człowieka dochodzi na skutek ukłucia przez zakażonego kleszcza – podczas ssania krwi wprowadza on ślinę zawierającą namnożone w jego organizmie wirusy. Do zakażenia może dojść również na skutek picia mleka zakażonych kóz, owiec i krów.

W pierwszej fazie choroby mogą wystąpić objawy grypopodobne, takie jak: gorączka, uczucie zmęczenia, nudności, ból głowy i mięśni. Objawy te utrzymują się zazwyczaj kilka dni i w większości przypadków choroba kończy się wyzdrowieniem.

Niekiedy po trwającym od 1 do 20 dni okresie utajenia dochodzi do rozwinięcia drugiej fazy choroby, w której obserwujemy objawy związane z zapaleniem opon mózgowych i mózgu, takie jak: gorączka, narastające bóle głowy, sztywność karku, zaburzenia świadomości, porażenia nerwów czaszkowych, zaburzenia koordynacji, porażenia kończyn górnych i dolnych.

W roku 2023 roku zarejestrowano w powiecie ełckim 10 przypadków kleszczowego zapalenia mózgu. Hospitalizacji wymagało 9 zakażonych osób. Najpewniejszym sposobem zabezpieczenia się przed zachorowaniem jest przyjęcie 3 dawek szczepienia pierwotnego oraz dawek przypominających co 3-5 lat.

GRYPA I SCHORZENIA GRYPOPODOBNE

Grypa to ostra choroba zakaźna wywołwana przez wirus grypy, który atakuje drogi oddechowe. Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową, gdy osoba chora mówi, kicha lub kaszle.

Do końca czerwca 2023 roku podmioty medyczne zgłosiły 2330 przypadków zachorowań na grypę i schorzenia grypopodobne z czego: 335 zachorowań dotyczyło dzieci w wieku 0-4 lata, 573 zachorowania wystąpiły wśród osób w wieku 5-15 lat, 1185 zachorowań zgłoszono w przedziale wiekowym 15-64 lata a powyżej 65 roku życia zachorowało 237 osób. W 43 przypadkach grypa została potwierdzona laboratoryjnie.

W 2023 roku po raz pierwszy grypa potwierdzona była szybkim testem antygenowym (testem COMBO). Odnotowano 36 przypadków zachorowań na grypę, w tym 1 osobę skierowano do szpitala.

Wykres Nr 8. Grypa i schorzenia grypopodobne

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą bakteryjną wywoływaną przez bakterie *Mycobacterium tuberculosis* (prątki gruźlicy). Przenoszona jest głównie drogą kropelkową. Najczęstszym objawem gruźlicy płuc jest długotrwanie utrzymujący się kaszel, mogą wystąpić duszności, bóle w klatce piersiowej, czy krwotoki płucne.

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku wpłynęło 7 zgłoszeń zachorowań na gruźlicę. U wszystkich osób zakażonych wystąpiła postać płucna.

Osoby z otoczenia chorych zostały skierowane do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w celu objęcia nadzorem lekarskim.

W Polsce zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych obowiązkowe są szczepienia BCG wyłącznie niemowląt.

Wczesne wykrycie choroby i natychmiastowe leczenie chorego zapobiega szerzeniu się gruźlicy w społeczeństwie. Leczenie przeciwprątkowe prowadzące do wyleczenia doprowadza równocześnie do trwałego odprątkowania. Chory przestaje być źródłem zakażenia dla innych i wtedy osiągamy efekt społeczny i epidemiologiczny.

CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ

Spśród chorób przenoszonych drogą płciową w 2023 roku odnotowano 2 zachorowania na kiłę oraz 1 na rzeżączkę.

ZAKAŻENIA HIV

W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku zarejestrowała 3 przypadki zakażenia HIV u mężczyzn i 2 kobiet przebywających na terenie miasta Ełk. Spośród zgłoszonych osób 1 wymagała hospitalizacji.

ZACHOROWANIA NA AIDS

W 2023 roku zarejestrowano 1 przypadek zachorowań na AIDS z terenu miejskiego. Mężczyzna był hospitalizowany na pododdziale dla zakażonych HIV i chorych na AIDS w Białymstoku.

ZGONY Z POWODU ZAKAŻEŃ I CHORÓB ZAKAŻNYCH

W 2023 roku odnotowano 8 zgonów z powodu:

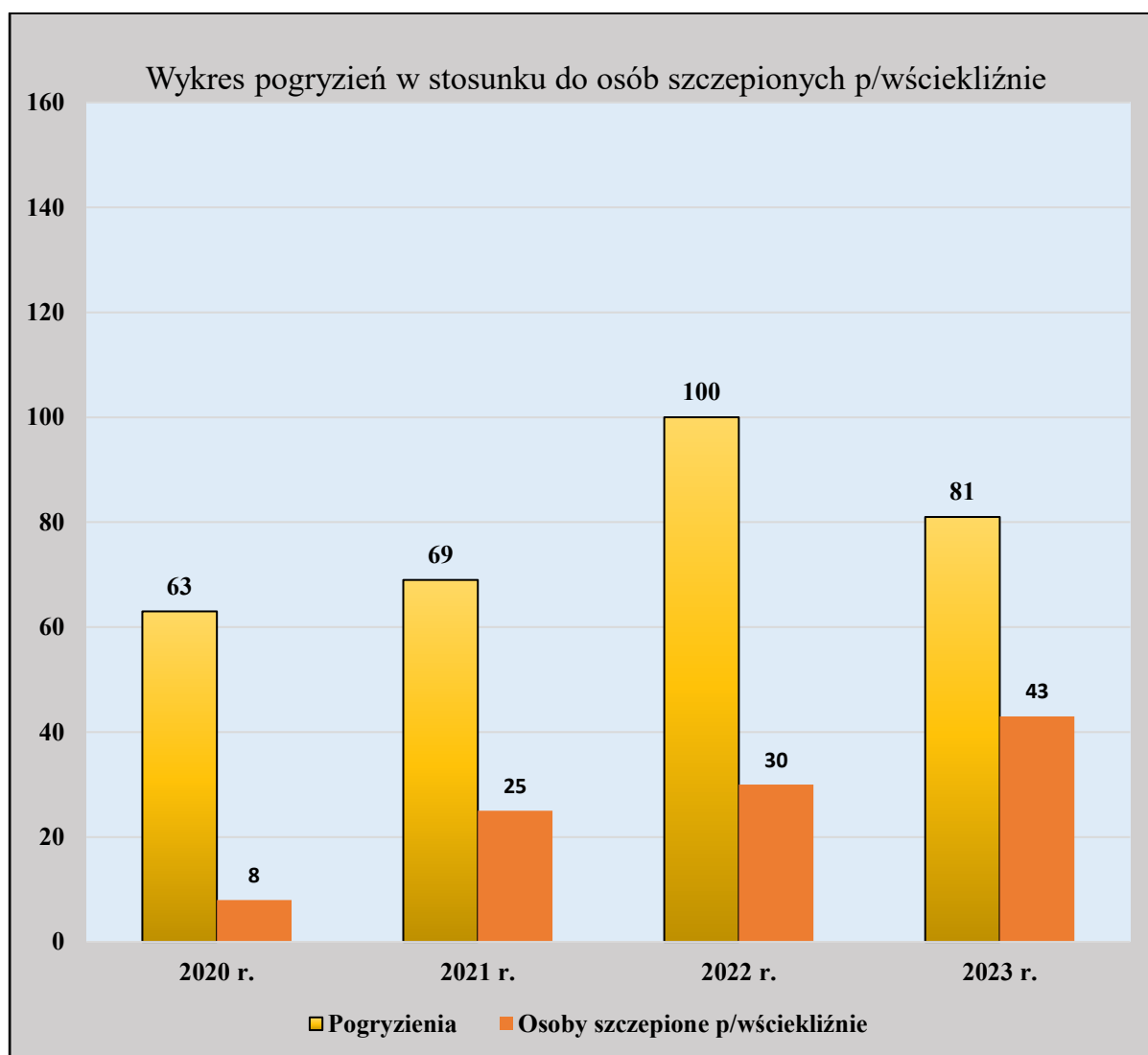
- covid-19 – 3 osoby,
- ostrego zapalenia płuc – 1 osoba,
- posocznicy wywołanej przez *Escherichia coli*– 1 osoba,
- posocznicy wywołanej przez inne bakterie gram-ujemne- 1 osoba,
- gruźlicy płuc – 1 osoba,
- zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych o nieznannej etiologii. – 1 osoba.

POKAŚANIA ORAZ NARAŻENIE NA WŚCIEKLIŻNĘ

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku zgłoszono 124 przypadki pokąsań. Poradnie chorób zakaźnych zakwalifikowały 43 osoby do szczepień przeciw wścieklicznie. Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Ełku poddał obserwacji 81 zwierząt - obserwacje dały wynik ujemny.

Poniższy wykres przedstawia różnicę pogryzień i osób szczepionych przeciwko wścieklicznie na przełomie lat 2020-2023.

Wykres Nr 9. Wykres pogryzień w stosunku do osób szczepionych p/wścieklicznie

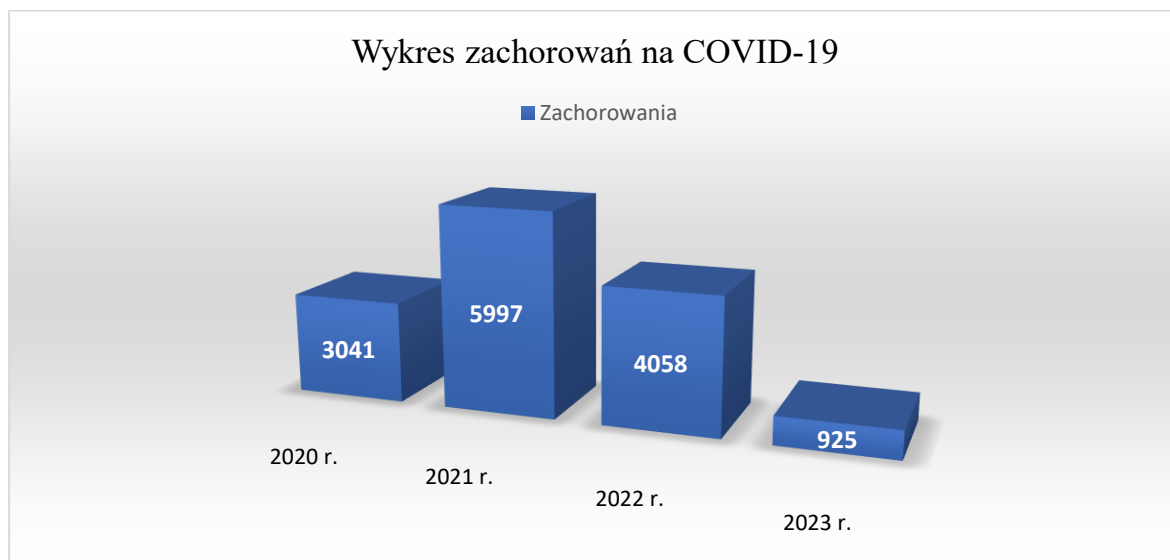

COVID-19

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku zgłoszono 925 przypadków zachorowań wywołanych wirusem SARS-CoV-2, przy czym 114 osób wymagało hospitalizacji. Wywiady epidemiologiczne przeprowadzane były na podstawie zgłoszeń ZLK od lekarzy i z Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS).

W roku sprawozdawczym można zauważyć znaczny spadek zachorowań w porównaniu do lat 2020-2022.

Wykres Nr 10. Wykres zachorowań na COVID-19

ZAKAŻENIA WIRUSEM RSV

RSV wywołuje Syncytialny wirus oddechowy, który atakuje górne i dolne drogi oddechowe. Do zakażenia dochodzi głównie drogą kropelkową przez kaszel, kichanie a także poprzez kontakt z zakażoną powierzchnią. U osób zakażonych RSV występują objawy zakażenia górnych dróg oddechowych: nieżyt nosa, kaszel, stan zapalny gardła, gorączka, gorszy apetyt. U niemowląt i małych dzieci zakażenie RSV jest jedną z głównych przyczyn hospitalizacji, ponieważ bardzo często dochodzi do zapalenia płuc i zapalenia oskrzelików.

W 2023 roku odnotowano 12 przypadków zakażeń wirusem RSV potwierdzonych wynikiem szybkiego testu antygenowego, w tym 8 dzieci do lat 2. Siedmioro dzieci wymagało hospitalizacji.

2.2 STAN SANITARNY ZAKŁADÓW OCHRONY ZDROWIA

W 2023 r. Sekcja Epidemiologii Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Ełku nadzorem sanitarnym objęła 95 podmiotów leczniczych oraz 83 praktyki lekarskie.

Na terenie powiatu ełckiego działalność w ramach całodobowej opieki zdrowotnej prowadzona była przez trzy podmioty lecznicze, tj.:

1. „Pro – Medica” w Ełku Sp. z o.o., ul. Baranki 24 – pomieszczenia i urządzenia szpitala odpowiadają rodzajowi wykonywanej działalności leczniczej oraz zakresowi udzielanych świadczeń zdrowotnych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U.2022.402 tj.).
2. Scanmed S.A. – Centrum Kardiologii Scanmed w Ełku, ul. Baranki 24 - pomieszczenia i urządzenia spełniają wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U.2022.402 tj.) w zakresie oddziału kardiologicznego (13 łóżek) z pododdziałem

intensywnego nadzoru kardiologicznego (6 łóżek) oraz pracowni stymulatorów i kardiowerterów serca.

3. NZOZ Specmed Sp. z o. o. – Szpital Jednodniowy, ul. Gdańska 17 - pomieszczenia i urządzenia odpowiadają rodzajowi wykonywanej działalności leczniczej oraz zakresowi udzielanych świadczeń zdrowotnych zgodnie z załącznikiem nr 3 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U.2022.402 tj.).

W wyżej wymienionych podmiotach leczniczych w 2023 r. przeprowadzono 3 kontrole sanitarne. Nie stwierdzano nieprawidłowości dotyczących naruszenia stanu sanitarno - technicznego.

Na terenie miasta Ełku i powiatu ełckiego ambulatoryjne świadczenia zdrowotne udzielane są w 95 podmiotach leczniczych i 83 praktykach zawodowych.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Sekcja Epidemiologii PSSE w Ełku przeprowadziła **116** kontroli sanitarnych, w tym:

- **71** kontroli kompleksowych
- **6** kontroli sprawdzających
- **34** kontrole problemowe
- **3** kontrole doraźne
- **2** kontrole tematyczne

Nieprawidłowości dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno–technicznego ścian, sufitów oraz podłogi w pomieszczeniach stwierdzono w jednym obiekcie. Wystawiono 3 decyzje administracyjne, w tym 1 płaćniczą.

W pozostałych skontrolowanych podmiotach leczniczych nie stwierdzono nieprawidłowości. Pomieszczenia, urządzenia oraz wyposażenie odpowiadają Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U.2022.402 tj.).

2.3 SZCZEPIENIA OCHRONNE

ZDJĘCIE NR 3. Shutterstock

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszą formą profilaktyki w walce z niebezpiecznymi, często śmiertelnymi chorobami zakaźnymi, które również w Polsce pozostają nadal realnym zagrożeniem.

Nie poddanie się szczepieniom ochronnym ma wymiar zarówno zdrowotny, wynikający z utraty zdrowia po przebytej chorobie zakaźnej (powikłania, częściowa utrata zdrowia, a nawet zgon), jak i ekonomiczny, którego skutki odczuwa całe społeczeństwo, a systematycznie zyskująca na popularności tendencja unikania szczepień może więc okazać się groźna w skutkach dla całej populacji.

Należy pamiętać, iż szczepienia ochronne nie zapewniają jedynie odporności indywidualnej. Przy wysokim poziomie zaszczepienia w społeczeństwie uzyskuje się odporność zbiorowiskową. Ten rodzaj odporności jest istotny dla bezpieczeństwa przed zachorowaniem na chorobę zakaźną osób, które ze względu na przeciwwskazania medyczne nie zostały poddane szczepieniom ochronnym lub takim, które pomimo nich nie wykształciły odporności immunologicznej.

Należy zaznaczyć, iż podtrzymanie wysokiej odporności zbiorowiskowej minimalizuje bądź doprowadza do całkowitego przerwania krążenia czynnika zakaźnego w danej populacji osób poddanych szczepieniom.

W Polsce szczepienia są obowiązkowe dla dzieci i młodzieży, które nie ukończyły 19 roku życia.

Opracowany na 2023 rok Program Szczepień Ochronnych, nie wprowadził w stosunku do roku 2022 zasadniczych zmian. Program Szczepień Ochronnych jest aktualizowany co roku w zależności od potrzeb epidemiologicznych, możliwości ekonomicznych i technologicznych wprowadzania nowych szczepionek.

Na terenie powiatu ełckiego w 2023 r obowiązkowe i zalecane szczepienia ochronne realizowały 34 podmioty lecznicze w tym 32 niepubliczne zakłady podstawowej opieki zdrowotnej, 1 oddział noworodkowy i 1 podmiot wykonującym szczepienia ochronne osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie.

Szczepienia ochronne realizowane były w 25 podmiotach medycznych na terenie miasta i w 9 podmiotach na terenie wsi.

W podmiotach leczniczych nadzorowanych przez Pracowników Sekcji Epidemiologii, Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Ełku dokumentacja szczepień prowadzona była na bieżąco i w sposób prawidłowy. W celu utrzymania immunogenności szczepionek Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadziła również stały nadzór nad przechowywaniem, dystrybucją i transportem szczepionek, w zakresie zachowania oraz monitorowania łańcucha chłodniczego.

Szczepieniami obowiązkowymi objęto 17488 dzieci i młodzieży do 19 roku życia (dane wg. sprawozdania MZ-54 za 2023r). W ramach prowadzonych działań nadzorowych w/w wymienionych podmiotach leczniczych przeprowadzono 34 kontrole problemowe.

Procentowe wykonawstwo szczepień we wszystkich grupach wiekowych, dla których wymagane wykonawstwo wynosi $>95\%$ na terenie naszej działalności wynosi $87,1\%$ (2021- $87,1\%$, 2022- $87,7\%$).

Wykonanie szczepień zgodnie z terminarzem na terenie powiatu przedstawiało się następująco:

- p/błonicy, tężcowi i krztuścowi (DTP) w pierwszym roku życia wykonano 316 szczepienia na populacji 553 dzieci - $57,14\%$ (wymagane 55%),
- p/błonicy, tężcowi i krztuścowi (DTaP i Polio) w szóstym roku życia zaszczepiono 782 na 855 dzieci – $91,46\%$
- p/odrze, śwince i różyczce (MMR) w drugim roku życia: zaszczepiono 587 z 644 dzieci – $91,15\%$ ogółu (wymagane 95%),
- p/odrze, śwince i różyczce (MMR) w szóstym roku życia: zaszczepiono 770 z 855 dzieci – $90,06\%$ ogółu,
- p/błonicy, tężcowi i krztuścowi (Tdpa) w czternastym roku życia zaszczepiono 921 z osób 952 – $96,74\%$
- p/błonicy, tężcowi (Td) w dziewiętnastym roku życia zaszczepiono 841 z osób 876 – osób – $96,00\%$

Niekorzystnym i ciągle narastającym zjawiskiem są działania ruchów antyszczepionkowych, co skutkuje rosnącą liczbą rodziców (opiekunów) uchylających się od szczepień i corocznie obserwowanym wzrostem liczby dzieci niepoddanych obowiązkowym szczepieniom ochronnym. Do końca 2023 roku w Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Ełku zarejestrowano 129 osób uchylających się od poddawania obowiązkowi szczepień, nie zaszczepiono łącznie 142 dzieci co stanowi $0,8\%$ populacji objętej szczepieniami.

W roku ubiegłym 2023 do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku zgłoszono 5 odczynów poszczepiennych. Wszystkie wystąpiły u dzieci do 14 r.ż. i zostały zakwalifikowane zgodnie z przebiegiem objawów jako łagodne.

W 2023 roku na terenie powiatu ełckiego szczepieniom zalecanym poddały się 3456 osób przeciwko 14 chorobom zakaźnym.

Tabela Nr 3 wykonawstwo szczepień zalecanych na terenie powiatu ełckiego w 2023 roku.

L.p	Nazwa jednostki chorobowej p/której wykonano szczepienie	Ilość osób
1.	p/ zakażeniom <i>Streptococcus Pneumoniae</i>	33
2	p/ zakażeniom WZW B	400
3.	p/ ospie wietrznej	123
4.	p/ wirusowi brodawczaka	206
5.	p/ durowi brzuszemu	8
6.	p/ kleszczowemu zapaleniu mózgu	198
7.	p/ wzw A	19
8.	p/ <i>Neisseria meningitidis</i>	106
9.	p/ grypie	2278
10.	p/krztuścowi	19
11.	p/ błonicy	20
12.	p/tężcowi	42
13.	p/wściekliznie	3
14.	p/ odrze, śwince i różyczce	1

2.4 Pisma kierowane do urzędów, instytucji, podmiotów służby zdrowia

Do podmiotów leczniczych przesłano pisma dotyczące:

1. Objęcia nadzorem lekarskim osób ze styczności z chorym na wirusowe zapalenie wątroby typ B.
2. Objęcia nadzorem lekarskim osób ze styczności z chorym na gruźlicę prątkującą.
3. Objęcia nadzorem lekarskim osób ze styczności z chorym na *Neisseria Meningitidis*.
4. Pismo przypominające o postępowaniu z pacjentem z podejrzeniem zakażenia wirusem małpiej ospy.
5. Pismo przypominające o postępowaniu z pacjentem podejrzanym o zakażenie bakterią *Legionella pneumophila*.

Do Powiatowego Inspektora Weterynarii w Ełku:

1. Pisma dot. objęcia nadzorem weterynaryjnym zwierząt, które pokąsały osoby na terenie powiatu ełckiego.

2.6 Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie epidemiologii w 2024 r. będą ukierunkowane na:

- bieżącą analizę sytuacji epidemiologicznej,
- niezwłoczne i wnikliwe opracowywanie ognisk zatruc pokarmowych,
- egzekwowanie przestrzegania procedur higienicznych zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym związanym z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w podmiotach leczniczych i praktykach zawodowych,
- nadzorowanie, koordynację i kontrolę realizacji szczepień ochronnych w Punktach Szczepień,

- propagowanie szczepień zalecanych,
- współpracę z samorządami lokalnymi, z Powiatowym Lekarzem Weterynarii, Punktem Szczepień kwalifikującym do szczepień p/ wścieklicznie, ze środkami masowego przekazu,
- współpracę z Poradnią Gruźlicy i Chorób Płuc w celu weryfikacji rejestru zachorowań na gruźlicę,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników Sekcji poprzez uczestnictwo w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych.

3. HIGIENA KOMUNALNA

Zakres prowadzonego nadzoru

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie Higieny Komunalnej należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w obiektach użyteczności publicznej, w tym w obiektach związanych z wypoczynkiem oraz sprawowanie nadzoru nad jakością wody, zarówno tej przeznaczonej do spożycia przez ludzi jak i wody wykorzystywanej do rekreacji wodnej. Działania te są realizowane zgodnie z ustalonym rocznym planem kontroli.

Działalność kontrolna w obiektach nadzorowanych

Na obszarze powiatu ełckiego w 2023 roku pod nadzorem pionu higieny komunalnej znajdowało się 309 obiektów użyteczności publicznej, które stanowią liczną i różnorodną grupę o zróżnicowanych wymaganiach sanitarnych. Nadzorowano m.in. domy pomocy społecznej, obiekty świadczące usługi noclegowe (noclegownie, hotele, pensjonaty, kempingi, ośrodki wypoczynkowe), obiekty świadczące usługi w zakresie pielęgnacji ciała (zakłady kosmetyczne i fryzjerskie, solaria, gabinety odnowy biologicznej, salony tatuażu), tereny rekreacyjne, dworzec, cmentarze, zakłady pogrzebowe, pralnie, ustęp publiczny i inne. Kontrole sanitarne obejmowały swoim zakresem przestrzeganie przepisów dotyczących utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektów użyteczności publicznej.

Baza noclegowa

W 2023 r. nadzorem objęto 9 obiektów hotelarskich oraz 45 innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie. Przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych w tym 2 hoteli, 1 pensjonatu, 3 kempingów, 2 pól namiotowych oraz 22 kontrole innych obiektów świadczących usługi hotelarskie (pokoje gościnne, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe, domki letniskowe).

Uchybienia stwierdzono w 1 obiekcie:

- stwierdzono obecność pluskiew

W pozostałych skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego placówek świadczących usługi hotelarskie były: gospodarka wodno-ściekowa, postępowanie z odpadami komunalnymi, stan sanitarno-techniczny obiektu, wyposażenie pokoi noclegowych, sanitariatów, postępowanie z bielizną (pranie i przechowywanie) oraz utrzymanie właściwego stanu sanitarno-higienicznego w obiekcie. Standard skontrolowanych obiektów jest zadowalający.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i solaria

Najlicniejszą grupę obiektów objętych nadzorem (164) stanowią te świadczące usługi w zakresie pielęgnacji ciała i włosów:

- 79 zakładów fryzjerskich;
- 55 zakładów kosmetycznych;
- 15 zakładów fryzjersko-kosmetycznych;
- 4 zakłady tatuażu;
- 11 zakładów odnowy biologicznej;

Łącznie skontrolowano 98 obiektów.

Podczas kontroli w obiektach szczególną uwagę zwracano na wdrażanie i stosowanie odpowiednich procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, dotyczące postępowania podczas wykonywania czynności mogących powodować naruszenie ciągłości tkanek, zasad dezynfekcji oraz sterylizacji narzędzi i sprzętu, dezynfekcji skóry, dekontaminacji pomieszczeń, urządzeń, postępowania z odpadami w tym medycznymi. Preparaty i środki do dezynfekcji używane w obiektach były o zalecanej stężeniu, z informacją w języku polskim i aktualnym terminem ważności. We wszystkich zakładach kosmetycznych naszego powiatu narzędzia były sterylizowane przy wykorzystaniu autoklawów parowych (zgodnie z zaleceniami). Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną czystą i brudną (coraz częściej stosuje się bieliznę jednorazową w zakładach kosmetycznych i jednorazowe ręczniki w zakładach fryzjerskich) oraz w zakresie gospodarowania odpadami medycznymi i komunalnymi. Wszystkie zakłady kosmetyczne miały podpisane umowy na odbiór odpadów niebezpiecznych, które są przechowywane prawidłowo i odbierane przez specjalistyczne firmy.

Zły stan higieniczno-sanitarny stwierdzono w 2 obiektach. Nieprawidłowości dotyczyły:

- braku właściwego stanowiska do mycia oraz dezynfekcji narzędzi;
- braku rozdziału odzieży osobistej oraz ochronnej;
- braku wydzielonego miejsca do przechowywania sprzętu porządkowego;
- niehigienicznego przechowywania narzędzi i ręczników wykorzystywanych w zakładzie;
- braku kosza do przechowywania brudnych pelerynek.

Domy opieki dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz inne organizacje pomocy społecznej

W 2023 r. nadzorem objęte były następujące obiekty:

- Dom Pomocy Społecznej „MISERICORDIA” w Ełku;
- Dom Pomocy Społecznej „MISERICORDIA II” w Ełku;
- Dom Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Ełckiej;
- Dom Pomocy Społecznej w Golubiach;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowej Wsi Ełckiej;
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ełku;
- 2 Środowiskowe Domy Samopomocy w Ełku- MOPS;
- Dom Samotnej Matki „CARITAS” w Ełku;
- Noclegownia „MONAR MARKOT” w Ełku;

Łącznie skontrolowano 6 obiektów. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakres kontroli obejmował gospodarkę wodno-ściekową i postępowanie z odpadami komunalnymi, stan sanitarno-techniczny obiektu oraz wyposażenie pokoi, sanitariatów, postępowanie z bielizną (pranie i przechowywanie) oraz utrzymanie właściwego stanu sanitarno-higienicznego w obiekcie.

Pralnie

Na terenie powiatu ełckiego objęto nadzorem 3 pralnie. W 2023 r. przeprowadzono kontrolę w 3 pralniach. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Dworce i stacje kolejowe

Dworzec PKP jest aktualnie w przebudowie, w związku z budową trasy kolejowej Rail Baltica.

Szalet publiczny

Na terenie miasta jest 1 szalet publiczny zarządzany przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych. Stan sanitarno-higieniczny obiektu ocenia się jako dobry.

Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii

Na terenie powiatu w 2023 r. funkcjonowały 2 kąpieliska: kąpielisko nad Jeziorem Ełckim przy ul. Parkowej w Ełku kąpielisko nad Jeziorem Ełckim przy ul. Kolbego w Ełku oraz 4 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii:

- w Malinówce nad Jeziorem Laśmiady zorganizowane przez Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy Malinówka w Malinówce;
- w Malinówce nad Jeziorem Laśmiady zorganizowane przez Nadleśnictwo Ełk;
- w Mrozach k. Ełku przy Ośrodku Wypoczynkowym „Leśny Dwór” nad Jeziorem Selmęt Mały zorganizowane przez Invest Nord sp. z o.o.;
- w Staczach nad Jeziorem Stackim zorganizowane przez Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Białostocka;

Jakość wody w kąpieliskach oraz miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii odpowiadała wymaganiom rozporządzenia.

Pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej przeprowadzili również kontrole sanitarne terenu nadzorowanych kąpielisk. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Bieżące informacje dotyczące kąpielisk, w tym oceny jakości wody zamieszczano w ogólnopolskim serwisie kąpieliskowym na stronie <https://sk.gis.gov.pl> oraz w komunikatach publikowanych na stronie PSSE Ełk.

Transport publiczny

W 2023 r. skontrolowano 3 autobusy komunikacji publicznej. Stan sanitarny pojazdów nie budził zastrzeżeń. Sprzątanie odbywa się codziennie, a pranie lub wymiana tapicerek w zależności od potrzeby.

Szpital

Pod nadzorem Sekcji Higieny Komunalnej jest Szpital „Pro-Medica” Sp. z o.o. w Ełku. Skontrolowano następujące pomieszczenia: szatnie pracownicze, magazyn bielizny czystej, magazyn bielizny brudnej, magazyn środków do dezynfekcji, magazyn odpadów medycznych, magazyn utrzymania czystości, pralnię oraz prosektorium. Szpitalna bielizna pościelowa prana jest przez firmę zewnętrzną. Odpady komunalne gromadzone są selektywnie w pojemnikach utrzymanych w dobrym stanie sanitarno-technicznym, natomiast odpady medyczne gromadzone są w specjalnych workach oraz sztywnych pojemnikach, a następnie zbiorczo przechowywane w magazynie odpadów medycznych.

Mała infrastruktura sportowo-rekreacyjna

W 2023 r. nadzorem objęto 21 obiektów małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Skontrolowano 14 obiektów (plac zabaw, siłownię plenerową, skatepark). Nieprawidłowości nie stwierdzono. W ramach współpracy wysłano pisma do zarządców nieruchomości

i urzędów gmin przypominające o wymogach bezpieczeństwa sanitarnego dla obiektów małej infrastruktury.

Postępowanie ze zwłokami/szczątkami ludzkimi

Nadzór Sekcji Higieny Komunalnej obejmował 9 cmentarzy, 5 domów przedpogrzebowych, środki transportu do przewozu zwłok oraz spopielninie. Wszystkie obiekty skontrolowano, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2023 r. skontrolowano 6 cmentarzy. Przeprowadzone kontrole dotyczyły głównie utrzymania czystości i porządku na terenie obiektów i w ich otoczeniu, postępowania w zakresie gromadzenia i odbioru odpadów komunalnych, stanu technicznego ogrodzeń, zagospodarowania terenu cmentarnego, utwardzenia alejek, udostępniania urządzenia wodnego do czerpania wody na cele cmentarne.

Skontrolowano 5 domów przedpogrzebowych, w tym 3 z kostnicą. Obiekty wyposażono w pomieszczenia sanitarne i zapewniono właściwe warunki do utrzymania higieny. Obiekty wyposażone były w toaletę, pomieszczenie na sprzęt porządkowy, środki do dezynfekcji, środki czystości. Odpady komunalne gromadzone w pojemnikach utrzymanych w dobrym stanie sanitarno-technicznym. Dodatkowo domy przedpogrzebowe z kostnicą posiadają oddzielne pomieszczenie wyposażone w miejsce do ubierania osób zmarłych i chłodnię do przechowywania zwłok.

W 2023r. skontrolowano 3 samochody do przewozu zwłok w zakresie spełniania wymagań techniczno-sanitarnych. Kabina kierowcy oddzielona jest od części przeznaczanej do przewozu trumny. Podłoga w część przeznaczoną do przewozu trumny wykonana jest z materiału łatwo zmywalnego, odpornego na działanie środków dezynfekcyjnych. Każdy samochód wyposażono w sprzęt myjąco-czyszczący, środki czystości oraz środki ochrony indywidualnej.

Wydano 25 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji. Pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej uczestniczyli w 6 ekshumacjach – podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, pracownikom zapewniono środki ochrony bezpośredniej, a czynności przeprowadzano z poszanowaniem zwłok, zgodnie z obowiązującymi przepisami sanitarnymi.

Wydano 35 postanowień na przewóz zwłok oraz szczątków ludzkich.

Pływalnia

W powiecie ełckim funkcjonuje 1 kryta pływalnia zarządzana przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ełku. Wymogi jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (t.j.Dz.U.2022.1230). Kontrola wewnętrzna jakości wody, zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym jakości wody na pływalniach, prowadzona była przez zarządcę obiektu co 2 tygodnie. Organy PIS dokonują natomiast zbiorczej oceny rocznej, popartej również badaniami jakości wody, czy woda w pływalni odpowiada obowiązującym wymaganiom.

Nadzór sprawowany był nad stanem sanitarnym obiektu, jak również nad jakością wody w nieckach basenowych i natryskach. Pracownicy PSSE w Ełku pobrali łącznie 9 próbek wody z pływalni do badań fizykochemicznych i bakteriologicznych. Jakość wody w basenie

odpowiadała wymaganiom sanitarnym. Stan sanitarno-techniczny obiektu ocenia się jako prawidłowy

Ocena zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

Woda z nadzorowanych urządzeń wodociągowych jest systematycznie badana przez jednostki odpowiedzialne za jej jakość, w zakresie i z częstotliwością określoną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia, oraz przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Jednostkami odpowiedzialnymi za jakość wody podawanej w urządzeniach wodociągowych są producenci wody – przedsiębiorstwa wodociągowe, a także podmioty wykorzystujące wodę, pochodzącą z indywidualnego ujęcia, jako część działalności handlowej lub w budynkach użyteczności publicznej, natomiast nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawują organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W 2023 roku oceny jakości wody wydawane były w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r, poz. 2294).

Nadzorem sanitarnym PSSE w Ełku objętych było 10 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia:

- Wodociąg publiczny Ełk (produkcja wody ok. 8036 m³/d), który zaopatruje w wodę miasto Ełk, część wsi na terenie gminy Ełk i gminy Prostki oraz 1 miejscowość na terenie gm. Stare Juchy (łącznie 62 miejscowości i 67485 ludzi);
- 6 wodociągów produkujących od 101-1000 m³/d wody (wodociąg publiczny Kalinowo, wodociąg publiczny Prostki, wodociąg publiczny Borki, wodociąg publiczny Stare Juchy, wodociąg publiczny Grabnik, wodociąg publiczny Gorłówko);
- 2 wodociągi produkujące <100 m³/d wody (wodociąg publiczny Woszczele, wodociąg publiczny Bobry);
- 1 wodociąg zakładowy Animex Foods w Ełku (produkcja wody 1655 m³/d);

Przeprowadzono 48 kontroli jakości wody do spożycia. Pobrano 77 próbek wody do spożycia do badań w Laboratorium PSSE w Ełku, Laboratorium WSSE w Olsztynie oraz Laboratorium PSSE w Elblągu.

Monitorowano wewnętrzną kontrolę jakości wody przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych: Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Ełku, Zakładu Usług Gminnych Gminy Ełk, Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych w Prostkach, Gminy Kalinowo oraz Gminy Stare Juchy. Dokonywano analiz sprawozdań z badań jakości wody przeprowadzanych zgodnie z zatwierdzonym przez PPIS w Ełku harmonogramem pobierania próbek wody.

Wszystkie wodociągi produkowały wodę odpowiadającą wymaganiom sanitarnym.

Na terenie powiatu nie ma miejscowości, w których występują braki wody. Problemem jest korzystanie przez część ludności wiejskiej z wody o niewłaściwej jakości, pochodzącej ze studni przydomowych.

Jakość wody ciepłej

Ze względu na zagrożenie jakie niesie dla zdrowia ludzi zanieczyszczenie wody ciepłej bakteriami Legionella, zwraca się obecnie dużą uwagę na występowanie tych bakterii w instalacjach ciepłej wody i możliwość infekcji spowodowanej korzystaniem z urządzeń

wytwarzających aerozol wodno-powietrzny. Regularne badania i ocena wody ciepłej prowadzone są w podmiotach leczniczych całodobowych oraz obiektach opieki długoterminowej, a także na pływalniach. Bakterie Legionella są czynnikiem etiologicznym legionelozy, czyli choroby dróg oddechowych, zaliczanej do chorób zakaźnych. Do zakażenia dochodzi na skutek wdychania aerozolu powietrzno-wodnego zawierającego pałeczki Legionella sp.

Realizując obowiązek nałożony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dotyczący prowadzenia badań ciepłej wody użytkowej w kierunku oznaczania bakterii z rodzaju Legionella, w 2023r. pobrano 8 próbek ciepłej wody z instalacji wewnętrznej do badania w kierunku obecności bakterii Legionella sp. w 3 obiektach: w Szpitalu „Pro-Medica” przy ul. Baranki 24 w Ełku, w DPS w Nowej Wsi Ełckiej, w Ośrodku Wypoczynkowym w Malinówce. W skontrolowanych obiektach jakość wody ciepłej odpowiadała wymaganiom.

Wnioski o podjęcie interwencji

Ogółem wpłynęło 19 pism z prośbą o podjęcie interwencji, które dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarno- higienicznego mieszkania, właściciel lokalu nie umożliwił przeprowadzenia wizji lokalnej mieszkania;
- zmienionej barwy filtrów do wody z wodociągu publicznego- pracownik PSSE w Ełku przekazał zgłoszenie do Urzędu Gminy, pracownik Gminy zobowiązała się do przeprowadzenia przeglądu wewnętrznej instalacji wodociągowej budynku;
- funkcjonowania lokalu w piwnicy- nie wskazano zagrożeń lub nieprawidłowości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, która mogłaby być ewentualnie objęta kontrolą PSSE w Ełku;
- niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego mieszkania- wizja lokalna nie została przeprowadzona ze względu na nieobecność właściciela mieszkania, bądź osoby upoważnionej;
- hałasu generowanego przez klimatyzator sklepu- właściciel sklepu podjął odpowiednie działania;
- rozmieszczenia pojemników na odpady- zgłoszenie przekazano wg właściwości do Urzędu Miasta;
- uciążliwości związanych z hodowlą gołębi i psów oraz występowania insektów na posesji sąsiadującej z posesją zgłaszającego - przeprowadzono wizję lokalną, nie stwierdzono zagrożenia sanitarnego;
- obecności szczerów w piwnicy budynku- sprawę przekazano zarządcy budynku, którego zobligowano do przeprowadzenia deratyzacji oraz usunięcia padłych gryzoni;
- zagrożenia zdrowia mieszkańców w zw. z planowaną budową zbiorników rozsączająco – retencyjnych - przeprowadzono wizję lokalną przedmiotowej działki, nie stwierdzono zagrożenia dla zdrowia mieszkańców;
- hodowli gołębi na balkonie- przeprowadzono wizję lokalną, stwierdzono obecność gołębi na balkonie oraz duże ilości ptasich odchodów; sprawę przekazano zarządcy budynku;
- samowolnego rozszerzenia cmentarza- zwrócono się do wójta gminy o wyjaśnienie; na podstawie przedłożonej dokumentacji stwierdzono, iż teren pod cmentarz pod względem sanitarnym spełnia wymagania zawarte w Rozporządzeniu Ministra

- Gospodarki z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz.U.1959.52.315);
- obecności szcurków na posesji- sprawę przekazano wg właściwości do właściciela nieruchomości;
 - lokalizacji pojemników na odpady- sprawę przekazano wg właściwości do urzędu miasta zgodnie z art. 3 Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j.Dz.U.2022.2519 ze zm.);
 - uciążliwej i nie dbającej o właściwe warunki sanitarne mieszkania lokatorki- telefonicznie ustalono, iż właścicielka mieszkania jest pod stałą opieką pracowników MOPS;
 - awarii wentylatorów, które zakłócają mir domowy- sprawę przekazano do nadzoru budowlanego;
 - obecności gołębi na balkonie- sprawę przekazano do zarządzającego nieruchomością;
 - gromadzenia bio-odpadów w samochodzie zaparkowanym przy budynku- sprawę przekazano Komendantowi Straży Miejskiej w Ełku;
 - ugryzień przez pluskwy w trakcie pobytu w hotelu;
 - uciążliwości zapachowych z lokalu gastronomicznego- przeprowadzono wizję lokalną mieszkania, które znajduje się bezpośrednio nad przedmiotowym lokalem; nie stwierdzono uciążliwych zapachów, które uniemożliwiałyby lub znacznie utrudniały normalne funkcjonowanie w nieruchomości.

Imprezy masowe

Wydano 4 postanowienia opiniujące imprezy masowe.

- Mecz Futsalu
- „Ełk, ogień i woda”
- „Mazurskie Lato Muzyczne”
- „Dożynki Gminy Ełk”

Przeprowadzono 2 kontrole imprez masowych, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pisma i wnioski kierowane do urzędów i instytucji

- Raporty o stanie sanitarnym powiatu
- Obszarowe oceny jakości wody na terenie powiatu
- Roczne oceny jakości wody wodociągów oraz pływalni
- Pisma informacyjne dotyczące obiektów małej infrastruktury oraz fontann
- Pisma informacyjne dotyczące odpadów medycznych
- Pismo informacyjne dotyczące zagrożenia występowania bakterii z rodzaju Legionella w wewnętrznych systemach wodociągowych wody ciepłej, instalacjach doprowadzających wodę do urzędzeń służących do rekreacji wodnej, urządzeniach pełniących funkcje dekoracyjne oraz systemach klimatyzacyjnych.

Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2024 r. w zakresie Higieny Komunalnej

W 2024 r. w dalszym ciągu będą prowadzone działania w celu:

- utrzymania dobrej jakości wody w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia,
- poprawy stanu sanitarno-higienicznego obiektów użyteczności publicznej.

4. HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PU

4.1 Ogólna charakterystyka sprawowanego nadzoru

Nadzór sprawowany w ramach kompetencji Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku prowadzony jest w oparciu o zapisy obowiązującego ustawodawstwa unijnego i krajowego regulującego sprawy związane z bezpieczeństwem żywności, których podstawą jest Rozporządzenie (WE) Nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28.01.2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz Ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25 sierpnia 2006 r. w zakresie niezbędnym dla ochrony zdrowia ludności. Zakres obejmuje warunki sanitarno-higieniczne produkcji, magazynowania, transportu i obrotu środkami spożywczymi, przedmiotami użytku - pochodzenia krajowego jak też z importu, ich jakością zdrowotną oraz jakością żywienia w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i PU nadzorem obejmuje wszystkie zakłady żywnościowo – żywieniowe na terenie miasta Ełk oraz gmin: Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy.

Badania żywności w ramach urzędowej kontroli żywotności i monitoringu prowadzone są przez akredytowane laboratoria, są to głównie: Laboratorium Badań Epidemiologicznych, Środowiskowych i Żywności Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Ełku oraz Laboratorium Badań Środowiskowych i Żywności Wojewódzkiej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Olsztynie.

Wśród zagadnień tematycznych i problemowych realizowanych w 2023 roku dużo uwagi poświęcono m.in.:

- Nadzorowi nad sposobem i poprawnością zagospodarowania towaru niesprzedanego tj. pieczywa i wyrobów ciastkarskich w zakładach produkcji i obrotu;
- Kontroli zakładów produkcji żywności stosujących substancje dodatkowe, z uwzględnieniem weryfikacji dokumentów pozwalających na identyfikację użytych do produkcji wyrobów gotowych dodatków (receptura, etykieta);
- Kontroli systemów identyfikacji bezpośrednich dostawców i odbiorców w zakładach produkcji i obrotu żywnością oraz zakładach żywienia zbiorowego z uwzględnieniem możliwości ustalenia kompletnych list dystrybucyjnych;
- Nadzorowi nad obrotem grzybami świeżymi (punkty skupu, targowiska), suszonymi i przetworami;
- Monitoringowi jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego;
- Nadzorowi nad podmiotami działającymi na rynku spożywczym prowadzącymi produkcję pierwotną w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.
- Nadzorowi nad realizacją obowiązku wdrażania GHP/GMP oraz HACCP ze szczególnym uwzględnieniem weryfikacji prawidłowości funkcjonowania stosowanych przez kontrolowane podmioty procedur opartych na tym Systemie;
- Nadzorowi nad bezpieczeństwem żywności w zakresie identyfikacji i śledzenia pochodzenia towarów (traceability) w zakładach produkcji i obrotu żywnością oraz zakładach żywienia zbiorowego;

- Wzmocnionemu nadzorowi nad warunkami żywienia w miejscach letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży;
- Nadzorowi nad podmiotami działającymi na rynku spożywczym prowadzącymi produkcję pierwotną w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego;
- Nadzorowi nad przestrzeganiem wymagań dotyczących znakowania, prezentacji i reklamy żywności na etapie produkcji, importu i obrotu, w tym również suplementów diety, żywności dla określonych grup oraz środków spożywczych wzbogaconych;
- Nadzorowi nadzór nad obiektami bazy żywieniowej w ośrodkach wczasowo-wypoczynkowych (żywnienie zbiorowe zamknięte) oraz obiektami żywnościowymi (mała gastronomia) przy trasach i w miejscowościach turystycznych w okresie letnim;
- Wzmocnionym działaniom prowadzonym w związku z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) na terenie RP na rzecz łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem tej choroby.

Po dokonaniu oceny poszczególnych tematów stwierdzono, iż niezbędna jest kontynuacja działań w zakresie większości ww. zagadnień.

4.2 Działalność kontrolno – represyjna

Na terenie powiatu w 2023 r. objęto nadzorem sanitarno-higienicznym **899** zakładów.

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego:

- skontrolowano **411** zakładów,
- przeprowadzono **597** kontroli,
- wydano **245** decyzji administracyjnych merytorycznych:
 - w tym: **105** w wyniku naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych;
 - w tym: **0** o unieruchomieniu/przerwaniu działalności całego zakładu lub części zakładu,
- wystawiono **154** decyzji płatniczych za czynności kontrolne,
- wystawiono **3** upomnienia o obowiązku wykonania nakazów decyzji,
- nie wystawiano tytułów wykonawczych,
- wystawiono **1** postanowienie dotyczące postępowania egzekucyjnego,
- nałożono **35** mandatów karnych na sumę **6 350 zł**,
- nie nałożono grzywny,
- skierowano 1 wniosek o nałożenie kary pieniężnej,
- nie kierowano wniosków do Sądu o ukaranie.

W 2023 roku najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami w zakładach sektora spożywczego były: niewłaściwy stan techniczno-sanitarny pomieszczeń zakładów, wyposażenia i sprzętu; nieprawidłowe warunki magazynowania środków spożywczych i opakowań jednorazowego użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością, niezachowanie prawidłowej higieny personelu, nie przestrzeganie instrukcji i procedur dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP; brak identyfikowalności wprowadzanych do obrotu środków spożywczych.

4.3 Stan sanitarny obiektów żywnościowo – żywieniowych

Ocena stanu sanitarno-higienicznego oraz sanitarno-technicznego zakładów przeprowadzana była na podstawie jednolitych kryteriów arkusza oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, stanowiącego integralny załącznik do protokołu kontroli sanitarnej, opracowanego na podstawie Procedury kontroli GIS - Urzędowa kontrola żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W 2023 r. na podstawie arkusza oceniono 299 zakładów żywności, żywienia oraz przedmiotów użytku. Ocenę negatywną otrzymują zakłady, w których stwierdzone są rażące odstępstwa od wymagań istotnych dla bezpieczeństwa żywności. W 2023 roku w oparciu o powyższe kryteria żaden zakład nie został oceniony jako niezgodny z wymaganiami. Rozkład liczby zakładów w poszczególnych grupach zakładów żywnościowo-żywieniowych ocenionych w oparciu o „arkusz oceny stanu sanitarnego” przedstawia poniższa tabela.

Nazwa grupy obiektów	Liczba obiektów ocenionych na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego w 2023 r.
Wytwórnice lodów	3
Automaty do lodów	9
Piekarnie	4
Ciastkarnie	7
Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe	1
Browary i słodownie	1
Producenci pierwotni, dostawcy bezpośredni	1
Producenci pierwotni, rolniczy handel detaliczny, dostawcy bezpośredni	3
Sklepy spożywcze i markety	109
Kioski spożywcze	7
Apteki	5
Magazyny spożywcze	8
Inne obiekty obrotu żywnością	7
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	79
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	51
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	4
Ogółem	300

W 2023 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych (kontrole kompleksowe tematyczne, interwencyjne) najczęściej stwierdzano nieprawidłowości dotyczące bieżącego stanu sanitarno-higienicznego oraz stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia, w związku z czym prowadzono postępowanie administracyjne wobec właścicieli celem poprawy tego stanu.

W zakładach produkcji żywności wystawiono 16 decyzji administracyjnych merytorycznych, w tym 3 decyzje nakazowe dot. doprowadzenia do właściwego stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia i/lub dostosowania instrukcji i procedur Dobrej Praktyki Higienicznej/Produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP do zakresu prowadzonej działalności

i produkowanego asortymentu.

W skontrolowanych zakładach produkcji za bieżące nieprawidłowości nałożono 4 mandaty karne na sumę 700 zł.

Najczęściej występujące w zakładach produkcji żywności uchybienia to:

- pomieszczenia produkcyjne oraz wyposażenie zakładu utrzymane w złym stanie i kondycji technicznej,
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- procesy technologiczne prowadzone nieprawidłowo,
- niezachowanie prawidłowej higieny personelu,
- brak przestrzegania instrukcji i procedur dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP, nie prowadzi się zapisów z monitorowania istotnych parametrów kontrolnych.

W zakładach obrotu żywnością wystawiono 44 decyzji administracyjnych merytorycznych, w tym 20 decyzji nakazowych dot. doprowadzenia do właściwego stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia i/lub dostosowania instrukcji i procedur Dobrej Praktyki Higienicznej/Produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP do zakresu prowadzonej działalności i produkowanego asortymentu.

W skontrolowanych obiektach obrotu żywnością za bieżące nieprawidłowości nałożono 10 mandatów karnych na sumę 1 400 zł.

Najczęściej stwierdzane w zakładach obrotu żywnością uchybienia to:

- pomieszczenia i wyposażenie zakładu utrzymane w złym stanie i kondycji technicznej,
- środki spożywcze po terminie przydatności do spożycia / dacie minimalnej trwałości / bez oznakowania i możliwości identyfikacji,
- środki spożywcze oferowane do sprzedaży luzem, do bezpośredniego spożycia, bez zabezpieczenia narażone na zanieczyszczenia krzyżowe,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie,
- niezachowanie prawidłowej higieny personelu (w tym podczas sprzedaży żywności luzem do bezpośredniego spożycia),
- brak przestrzegania instrukcji i procedur dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP / nie prowadzi się na bieżąco zapisów z monitorowania istotnych parametrów kontrolnych.

W zakładach żywienia zbiorowego otwartego wystawiono 36 decyzji administracyjnych merytorycznych w tym 11 decyzji nakazowych dot. doprowadzenia do właściwego stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia i/lub dostosowania instrukcji i procedur Dobrej Praktyki Higienicznej/Produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP do zakresu prowadzonej działalności i produkowanego asortymentu.

W skontrolowanych zakładach żywienia zbiorowego otwartego za bieżące nieprawidłowości nałożono 19 mandatów karnych na sumę 3 350 zł.

Najczęściej występujące w zakładach żywienia zbiorowego otwartego uchybienia to:

- zły stan techniczno-sanitarny pomieszczeń, wyposażenia oraz sprzętu produkcyjnego,
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników, w zakładzie stwierdzono obecność much,
- procesy technologiczne prowadzone nieprawidłowo, stanowiska pracy wykorzystywane niezgodnie z przeznaczeniem,
- nieprawidłowe warunki magazynowania środków spożywczych oraz opakowań jednorazowego użytku do kontaktu z żywnością (w tym brak segregacji asortymentowej w urządzeniach chłodniczych/mroźniczych),
- nieprawidłowe zagospodarowanie odpadów pokonsumpcyjnych,
- niezachowanie prawidłowej higieny personelu,
- surowce/półprodukty i wyroby gotowe (sporządzane na miejscu w zakładzie) bez oznakowania i możliwości identyfikacji,
- brak przestrzegania instrukcji i procedur dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP / nie prowadzi się na bieżąco zapisów z monitorowania istotnych parametrów kontrolnych.

W zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego wystawiono 9 decyzji administracyjnych merytorycznych, w tym 3 decyzje nakazowe dot. m.in. stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia, w tym 1 decyzja nakazowa dot. doprowadzenia do właściwego stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia i/lub dostosowania instrukcji i procedur Dobrej Praktyki Higienicznej/Produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP do zakresu prowadzonej działalności i produkowanego asortymentu

W skontrolowanych zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego za bieżące nieprawidłowości nałożono 4 mandaty karne na sumę 1 100 zł.

Najczęściej stwierdzane w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego uchybienia to:

- stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych oraz części wyposażenia zakładu nieprawidłowy,
- środki spożywcze po terminie przydatności do spożycia / dacie minimalnej trwałości / bez oznakowania i możliwości identyfikacji,
- procesy technologiczne prowadzone nieprawidłowo, stanowiska pracy wykorzystywane niezgodnie z przeznaczeniem,
- niezachowanie prawidłowej higieny personelu,
- nieprawidłowe zagospodarowanie odpadów pokonsumpcyjnych,
- dokumentacja GHP/GMP, w niektórych obszarach (m.in. w zakresie wydawania posiłków), niedostosowana do charakteru prowadzonej działalności i wykonywanych w zakładzie czynności,

- brak przestrzegania instrukcji i procedur dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP / nie prowadzi się na bieżąco zapisów z monitorowania istotnych parametrów kontrolnych.

Nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obiektach ruchomych/tymczasowych działających na targowicy miejskiej w Ełku

W ramach współpracy z Inspekcją Weterynaryjną oraz Policją dotyczącej nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obiektach działających na targowicy miejskiej przeprowadzono 7 kontroli oraz 8 wizytacji:

- podjęto 5 wspólnych kontroli w zakresie identyfikacji i śledzenia pochodzenia mięsa wieprzowego, dziczyzny (z mięsa dzika) i produktów z nich otrzymanych w związku z wystąpieniem kolejnych przypadków afrykańskiego pomoru świń oraz bieżącego stanu sanitarnego w ruchomych i tymczasowych punktach sprzedaży działających na Targowicy Miejskiej w Ełku - podczas 1 kontroli stwierdzono nieprawidłowość: nie okazano decyzji zatwierdzającej na ruchomy punkt sprzedaży – namiot w zakresie sprzedaży wędlin porcjowanych i nieporcjowanych – informacje w sprawie przekazano zgodnie z właściwością miejscową i rzeczą właściwemu organowi celem wykorzystania służbowego.

W ramach współpracy z Policją dotyczącej nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obiektach działających na targowicy miejskiej przeprowadzono 2 kontrole:

- podjęto 2 wspólne kontrole w zakresie identyfikacji i śledzenia pochodzenia mięsa wieprzowego, dziczyzny (z mięsa dzika) i produktów z nich otrzymanych w związku z wystąpieniem kolejnych przypadków afrykańskiego pomoru świń oraz bieżącego stanu sanitarnego w ruchomych i tymczasowych punktach sprzedaży działających na Targowicy Miejskiej w Ełku – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Istotnym narzędziem zapewnienia bezpieczeństwa żywności jest nałożony na przedsiębiorców zajmujących się produkcją lub obrotem żywności obowiązek wynikający z aktualnych przepisów stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej - GHP, dobrej praktyki produkcyjnej - GMP oraz przeprowadzania kontroli wewnętrznej w oparciu o zasady systemu HACCP. Podczas sprawowanego nadzoru oceniono stopień zaawansowania wdrażania tych zasad.

Celem egzekwowania w nadzorowanych zakładach wdrażania systemu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, którego narzędziem jest m.in. system HACCP, w roku 2023 r. podjęto następujące działania:

- podczas kontroli kompleksowych oceniano realizację wdrażania systemu HACCP - w obiektach kwestionowano: brak weryfikacji systemu w niektórych obszarach, nieprawidłowości w bieżącym prowadzeniu rejestrów i zapisów, nieprzestrzeganie podstawowych procedur systemu;
- podczas kontroli udzielano instruktażu w zakresie obowiązujących wymagań prawa żywnościowego oraz wdrażania i stosowania zasad dobrych praktyk GMP/GHP oraz systemu HACCP;

- zalecano zaopatrzenie się w dostępne na rynku poradniki branżowe o tematyce GMP/GHP oraz zasad systemu HACCP;
- w ramach realizacji planu kontroli sanitarnych w 1 zakładzie żywienia zbiorowego zamkniętego stwierdzono nieprawidłowości w zakresie obowiązku wdrażania zasad systemu HACCP. W związku z powyższym wszczęto postępowania administracyjnej wobec właściciela zakładu i wydano decyzję administracyjną w celu wyegzekwowania usunięcia uchybienia.

4.4 Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, badań sanitarnych oraz przyczyny ich kwestionowania

Podstawą podejmowania działań w zakresie jakości zdrowotnej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością jest Plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na dany rok opracowywany zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego we współpracy z jednostkami badawczo-rozwojowymi. Realizacja badań w zakresie ww. planu jest bardzo istotnym i obligatoryjnym do realizacji elementem funkcjonowania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jako znaczącego organu w Polsce, działającego w obszarze bezpieczeństwa żywności i żywienia, również na rzecz europejskiego systemu bezpieczeństwa żywności.

W 2023 r. wykonano badania 244 próbek środków spożywczych i przedmiotów użytku oraz 12 próbek wymazów sanitarnych pobieranych w ramach urzędowej kontroli żywności.

W aspekcie nadzoru nad jakością zdrowotną żywności wykonano badania środków spożywczych i przedmiotów użytku pochodzenia krajowego z UE i importu w zakresie jak podaje poniższa tabela:

Kierunek badań	Liczba zbadanych próbek
Zanieczyszczenia mikrobiologiczne	169
Metale szkodliwe dla zdrowia	14
Pozostałości pestycydów	14
Mikotoksyny	4
Azotany	1
Zawartość substancji dodatkowych	7
Skażenia promieniotwórcze	1
GMO	2
Wybrane parametry w środkach specjalnego przeznaczenia żywieniowego i suplementach diety	4
Histamina	9
Cyjanowodór	2
Napromienianie żywności	2
WWA	3
Izomery trans kwasów tłuszczowych	1
Gluten	2
Związki polarne w tłuszczach	1
Oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych	1
Badania środków spożywczych w związku z interwencjami konsumentów	4
Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	3

Ponadto, poza danymi wskazanymi w powyższej tabeli, przeprowadzono dodatkowo analizę laboratoryjną cech organoleptycznych 184 próbek oraz na obecność zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych w 41 próbkach. Oceniono również prawidłowość znakowania 194 próbek.

Próbki pobrane u własnych producentów (prowadzących działalność na terenie powiatu):

Kierunek badań	Grupa asortymentu	Liczba próbek pobranych	Wynik badania		Przyczyny kwestionowania i podjęte działania
			N- Próbka prawidłowa	Z- Próbka zdyskwalifikowana	
<i>mikrobiologia</i>	Drobne wyroby piekarnicze – wyroby ciastkarskie z kremem poddanym obróbce cieplnej, RTE (A009T)	5	N	-	-
	Drobne wyroby piekarnicze – wyroby ciastkarskie z kremem niepoddanym obróbce cieplnej, RTE (A009T)	5	N	-	-
	Lody, na bazie mleka –wyrób tradycyjny/rzemieślnicze, RTE (A02QA)	5	N	-	-
	Lody, na bazie wody – bez udziału mleka, RTE (A036J)	5	N	-	-
	Lody, na bazie mleka – lody z automatu na bazie mleka, RTE (A02QA)	5	N	-	-
	Zioła, przyprawy i podobne produkty (A0EZM)	10	N	-	-
<i>pestycydy</i>	Maliny (A01EP)	1	N	-	-
<i>metale szkodliwe dla zdrowia</i>	Owoce używane jako takie (A04RK)	1	N	-	-
<i>WWA</i>	Zioła, przyprawy i podobne produkty (A0EZM)	1	N	-	-

Poprawność znakowania środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wytwarzanych i wprowadzanych do obrotu przez producentów z nadzorowanego terenu utrzymuje się na stałym, dobrym poziomie. W latach 2023-2022 nie wnoszono uwag do znakowania środków spożywczych (wyrobów gotowych) ani materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością producentów na terenie powiatu.

Jakość żywności, biorąc pod uwagę wyniki analizy laboratoryjnej wybranych parametrów, na przestrzeni ostatnich dwóch lat utrzymuje się na stałym, niezmiennym poziomie - w 2023 r. jak i w roku 2022 kwestionowano po 2 próbki żywności w związku z przekroczeniem wartości najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu.

W 2023 r. wniesiono zastrzeżenia do znakowania 4 partii produkcyjnych środków spożywczych, co wskazuje na pogorszenie jakości żywności w przedmiotowym zakresie w porównaniu do poprzednich lat – w latach 2022 nie wnoszono zastrzeżeń do znakowania środków spożywczych. Nie kwestionowano próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w latach 2022-2023.

W 2023 r. w związku z podejrzeniem wystąpienia ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową oraz prowadzonym postępowaniem wyjaśniającym pobrano 12 próbek wymazów sanitarnych. W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych nie kwalifikowano przedmiotowych próbek wymazów sanitarnych. Natomiast w roku 2022 w ramach urzędowej kontroli nie pobierano wymazów sanitarnych w ramach urzędowej żywności.

4.5 Działania w ramach systemu RASFF

Podjętym działaniom w zakresie bezpieczeństwa żywności i przedmiotów użytku brzo czynny udział w pracach sieci Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF).

W ramach funkcjonowania systemu RASFF w 2023 r. podejmowano działania kontrolno-wyjaśniające w odniesieniu do 33 powiadomień otrzymanych za pośrednictwem W-MPWIS w Olsztynie oraz innych PPIS i PLW. Przeprowadzono 43 kontrole interwencyjne. Ponadto przeprowadzono 46 postępowań wyjaśniających w związku z otrzymanymi od właściwych organów informacji dotyczące niewłaściwej jakości środków spożywczych lub materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Liczba otrzymanych powiadomień i działań podejmowanych w ramach funkcjonowania systemu RASFF/AAC w roku 2023 była o ok. 21% niższa niż w roku poprzednim, tj. w 2022 r. odnotowano łącznie 42 powiadomienia, natomiast w 2023 r. – 33.

W 2023 r. nie odnotowano powiadomień przekazanych do WPK Systemu RASFF dotyczących producentów i importerów z nadzorowanego terenu, co wskazuje na poprawę w tym zakresie, gdyż w 2022 r. odnotowano 1 powiadomienie przekazane do WPK Systemu RASFF dotyczące własnego producenta.

Natomiast w 2023 r. przekazano 2 formularze powiadomień informacyjnych w celu WPK RASFF w Olsztynie co wykazuje stały poziom w porównaniu z rokiem ubiegłym, gdyż w 2022 r. takich formularzy przygotowano również 2.

Informowanie opinii publicznej:

Na stronie internetowej PSSE w Ełku (<https://www.gov.pl/web/psse-elk>) zamieszczono odniesienia do ostrzeżeń publicznych dotyczących środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w których w wyniku badań laboratoryjnych stwierdzono niezgodności, które mogły wskazywać na bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia konsumentów.

4.6 Ocena jakości żywienia

Jakość żywienia oceniono na podstawie badań teoretycznych sposobu żywienia, w tym analizy jadłospisów dekadowych. W roku 2023 r. takimi badaniami objęto niżej wymienione zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego:

- bloki żywienia w szpitalach – 1

- kuchnie cateringowe dostarczające posiłki do zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego - 1
- stołówki szkolne – 11
- stołówki w przedszkolach - 11

W ramach kontroli tematycznych oceniono 2 jadłospisy zarówno pod względem ilościowym jak i ilościowych w jednostkach oświaty, które uznano za prawidłowe. Ponadto podczas bieżących kontroli kompleksowych dokonywano ocen jakościowych żywienia w 22 zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego, tj. 11 przedszkolach, 9 szkołach podstawowych oraz 1 stołówka szpitala oraz w 1 zakładzie usług cateringowych.

Jakość żywienia, biorąc pod uwagę ocenione jadłospisy, utrzymuje się na zadowalającym poziomie. Nie kwestionowano jadłospisów na przestrzeni ostatnich lat. Posiłek szkolny/przedszkolny stanowi niezbędny element racjonalnego żywienia, który warunkuje prawidłowy rozwój dziecka, jego zdolność do efektywnej pracy oraz jego dobre samopoczucie.

Na terenie powiatu w 23 stołówkach szkolnych i 36 stołówkach przedszkolnych uczniowie mają możliwość korzystania z ciepłego posiłku. W tym 13 placówkach szkolnych i 9 przedszkolnych na terenie powiatu ełckiego zorganizowane są pełne warunki do prowadzenia żywienia (posiłki przygotowywane na miejscu w stołówce szkolnej od surowca do wyrobu gotowego). Natomiast w 10 placówkach szkolnych i 27 przedszkolnych zorganizowane jest żywienie w systemie cateringowym.

W 2023 r. przeprowadzono ocenę warunków sanitarno-higienicznych w 17 stołówkach szkolnych i 17 stołówkach przedszkolnych.

W 2023 r. przeprowadzono ocenę żywienia w 2 stołówkach szkolnych i 17 stołówkach przedszkolnych.

4.6.1 Stan sanitarny obiektów żywnościowo – żywieniowych placówek oświatowo-wychowawczych i innych

Rodzaj obiektów	Liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości	Najczęściej występujące nieprawidłowości
<p>placówki oświatowo-wychowawcze wg MZ-48 *: stołówki w żłobkach i domach małego dziecka oraz stołówki szkolne, stołówki w bursach i internatach, stołówki w przedszkolach, stołówki w domach dziecka i młodzieży, stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych</p>	7	<p>* stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych oraz części wyposażenia zakładu nieprawidłowy, * procesy technologiczne prowadzone nieprawidłowo, stanowiska pracy wykorzystywane niezgodnie z przeznaczeniem, * niezachowanie prawidłowej higieny personelu, * nieprawidłowe zagospodarowanie odpadów pokonsumpcyjnych, * nie przestrzega się instrukcji, procedur dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz zasad systemu HACCP/ nie prowadzi się na bieżąco zapisów z monitorowania istotnych parametrów kontrolnych;</p>

W 2023 r. oddano do użytku 2 stołówki przedszkolne w systemie cateringowym, do których posiłki dostarczane będą z zewnętrznych zakładów.

Podczas kontroli sanitarnych przeprowadzonych w jednostkach systemu oświaty oraz sklepikach szkolnych, udzielano instruktażu w zakresie żywienia dzieci zgodnego z zasadami racjonalnego żywienia oraz wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

W trakcie sprawowania bieżącego nadzoru w placówkach oświatowo - wychowawczych, a także w obiektach wypoczynku letniego dzieci i młodzieży promowano zasady racjonalnego żywienia, głównie dotyczące zwiększenia spożycia warzyw i owoców, mleka i przetworów mlecznych, spośród produktów zbożowych należy jak najczęściej wybierać te pełnoziarniste, do których zaliczamy: mąkę i pieczywo razowe, graham, kasze, ryż brązowy, makarony pełnoziarniste, orzechy, nasiona roślin strączkowych i inne nasiona oraz tłuszcze.

Podczas kontroli obserwuje się wdrażanie prawidłowych nawyków żywieniowych uczniów, np. na drugie śniadanie dzieci przynoszą owoce, warzywa, wodę i soki owocowe. W szkołach prowadzi się również akcje promujące zasady zdrowego odżywiania poprzez wyciskanie soków ze świeżych owoców i warzyw. Działalność edukacyjna jest ważnym elementem działań podejmowanych min. przez sekcje PSSE, które zgodnie z zakresem kompetencji prowadzą działalność szkoleniową i edukacyjną, zarówno na rzecz grup zawodowych (m.in. pracownicy szkół), jak również dla ogółu społeczeństwa (rodzice uczniów).

4.7 Zatrucia pokarmowe

W 2023 r. o odnotowano zgłoszenie podejrzenia zatrucia pokarmowego u pacjentów szpitala w Ełku, u których w ramach przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego stwierdzono norowirusy. W związku z powyższym przeprowadzono kontrolę interwencyjną w kuchni szpitalnej w ramach której sprawdzona bieżący stan sanitarny, prawidłowość prowadzonych w zakładzie procesów i sposób ich monitoringu, a także pobrano do badań laboratoryjnych 12 wymazów sanitarnych. Po analizie otrzymanych sprawozdań z przeprowadzonych badań mikrobiologicznych pobranych próbek wody oraz próbek wymazów sanitarnych nie potwierdzono w nich obecności czynnika etiologicznego występujących objawów chorobowych, tj. nie wykazano, iż źródło zakażenia pochodziło z kuchni szpitalnej. Otrzymane wyniki badań laboratoryjnych wykazały utrzymywanie prawidłowego stanu sanitarnego rąk personelu kuchennego, sprzętu produkcyjnego (w tym drobnego) oraz naczyń i sztućców z zastawy stołowej. Ponadto nie stwierdzono genomu wirusów NoVGI i NoVGII w dwóch pobranych próbkach wymazów sanitarnych z powierzchni wyposażenia bloku żywieniowego. W kuchni szpitalnej nie stwierdzono nieprawidłowości względem prowadzonych w zakładzie procesów technologicznych oraz realizacji zasad GHP/GMP i systemu HACCP. W wyniku przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego za nośnik czynnika etiologicznego objawów chorobowych w postaci zaburzeń żołądkowo-jelitowych przyjęto czynnik wirusologiczny nie powiązany z blokiem żywieniowym szpitala.

W roku 2023 notowano 1 zgłoszenie podejrzenia zatrucia pokarmowego, co wskazuje na tendencję wzrostową, gdyż w 2022 r. nie odnotowano zgłoszeń w tym zakresie.

4.8 Wnioski konsumentów o podjęcie działań nadzorowych interwencyjnych

W 2023 r. liczba podań wniesionych do PPIS o podjęcie działań w sprawie niewłaściwej jakości środków spożywczych oraz stanu higieniczno-sanitarnego zakładów zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego (w 2023 – 6, w tym 2 potwierdzone; w 2022 – 8, w tym 2 potwierdzone).

W 2023 r. przeprowadzono 4 kontrole interwencyjne dot. niewłaściwej jakości środków spożywczych oraz 3 kontrole interwencyjne dot. stanu higieniczno-sanitarnego zakładów, zaś w 2022 r. przeprowadzono 4 kontrole interwencyjne dot. niewłaściwej jakości środków spożywczych oraz 4 kontrole interwencyjne dot. stanu higieniczno-sanitarnego zakładów.

W latach 2023 konsumenci nie wnosili uwag w kwestii niewłaściwej jakości zdrowotnej produktów wyprodukowanych w zakładach na nadzorowanym terenie, co wskazuje na stały poziom w porównaniu z rokiem 2022.

4.9 Wnioski ze sprawowanego nadzoru

- 1) Wszystkie zakłady żywnościowo – żywieniowe, ocenione na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego, oceniono jako zgodne z wymaganiami prawa żywnościowego.
- 2) W 2023 r. nadzorem objęto 899 obiektów żywnościowo-żywieniowych i przedmiotów użytku. Ilość ta, w porównaniu do 2022 r. zwiększyła się (w 2022 r. – 885 obiektów). Ponadto w 2023 r. odnotowano 67 obiektów nowo otwartych, co wykazuje na porównywalny poziom w odniesieniu do roku poprzedzającego (w 2022 r. odnotowano 69 obiektów nowo uruchomionych).
- 3) W 2023 r. w 411 skontrolowanych obiektach, co stanowi 45,7% ogółu obiektów objętych nadzorem, przeprowadzono 597 kontroli sanitarnych, podczas których sporządzono 597 protokołów z kontroli sanitarnych. Stanowi to tendencję wzrostową w porównaniu do roku 2022 r. (tj. w 390 skontrolowanych obiektach, co stanowiło 44,1% ogółu obiektów objętych nadzorem, przeprowadzono 567 kontroli sanitarnych, podczas których sporządzono 567 protokołów z kontroli sanitarnych).
- 4) Na podstawie sporządzonych protokołów z kontroli, w celu wyegzekwowania poprawy stanu sanitarno-higienicznego i usunięcia nieprawidłowości techniczno-sanitarnych, w 2023 r. wydano 105 decyzji administracyjnych. Wykazuje to tendencję wzrostową w stosunku do roku poprzedniego (w 2022 r. wydano 98 administracyjnych).
- 5) Za rażące zaniedbania sanitarno-higieniczne stwierdzone podczas bieżącego nadzoru w 2023 r. ukarano osoby odpowiedzialne 35 mandatami karnymi na sumę 6350 zł, co stanowi porównywalną, stałą tendencję w stosunku do roku poprzedniego (w 2022 r. nałożono 35 mandatów karnych na sumę 6400 zł).
- 6) W 2023 r., w ramach realizacji „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu w PIS” pobrano i zbadano 244 próbek środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Jakość żywności, biorąc pod uwagę wyniki analizy laboratoryjnej wybranych parametrów, na przestrzeni ostatnich dwóch lat utrzymuje się na stałym poziomie, w latach 2022-2023 kwestionowano po 2 próbki żywności we wskazanym wyżej zakresie. W 2023 r. wniesiono

zastrzeżenia do znakowania 12 próbek środków spożywczych (4 partie produkcyjne produktów), co wskazuje na pogorszenie jakości żywności w przedmiotowym zakresie w porównaniu do poprzednich lat – w latach 2022 nie wnoszono zastrzeżeń do znakowania środków spożywczych. Nie kwestionowano próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w latach 2022-2023.

- 7) Jakość żywności prozdrowotnej, biorąc pod uwagę wyniki analizy laboratoryjnej wybranych parametrów, na przestrzeni ostatnich dwóch lat utrzymuje się na tym samym, zadowalającym poziomie.
- 8) Jakość żywienia zbiorowego zamkniętego, biorąc pod uwagę ocenione jadłospisy, utrzymuje się na zadowalającym poziomie. W 2022 r. i 2023 r. nie kwestionowano pobranych do oceny jakościowej i ilościowej jadłospisów.
- 9) Procent zakładów posiadających wdrożone zasady GHP/GMP oraz systemu HACCP, w porównaniu do roku poprzedniego, utrzymuje się na podobnym wysokim poziomie.
- 10) Na podstawie wniosków wynikających z analizy oceny stanu sanitarnego powiatu za 2023 r. stwierdzono, że zasadnicze przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w roku 2023, ujęte w planie PSSE w Ełku, a wynikające z wytycznych WSSE zostały zrealizowane.
- 11) Podejmowane i realizowane przedsięwzięcia miały istotny wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności.
- 12) Analiza nieprawidłowości stwierdzanych w ostatnich latach wykazała, iż w obiektach żywnościowo-żywnieniowych wiele uchybień wciąż się powtarza. Aby jakość produkowanych i wprowadzanych do obrotu środków spożywczych była właściwa i nie stanowiła bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia ludzi konieczna jest kontynuacja działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w celu wyeliminowania przez przedsiębiorców nieprawidłowości odnotowywanych w zakładach branży spożywczej.

4.10 Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej planowane na 2024 r. w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku.

Działalność w zakresie higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku w 2024 roku będą ukierunkowane na skoordynowanie przedsięwzięć w celu poprawy skuteczności nadzoru nad bezpieczeństwem żywności poprzez:

- kontynuowanie egzekwowania od podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność żywnościowo-żywnieniową, wdrażania i utrzymania systemów kontroli wewnętrznej, w tym zasad systemu jakości HACCP, jako podstawowego warunku bezpieczeństwa zdrowotnego żywności;
- kontynuowanie działań kontrolnych w zakresie monitorowania jakości zdrowotnej produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgodność znakowania z aktualnie obowiązującym prawem żywnościowym;
- dalsze monitorowanie stanu sanitarno-higienicznego oraz jakości żywienia w placówkach oświatowo- wychowawczych;
- intensyfikację działań promocyjnych kierowanych do osób odpowiedzialnych za prawidłowe i racjonalne planowanie żywienia w celu dalszej poprawy jakości sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego;
- realizację zadań wynikających z programu kontroli tematycznych z uwzględnieniem „Wojewódzkiego Programu Kontroli Tematycznych” oraz zadań własnych wynikających z bieżącej sytuacji epidemiologicznej na terenie powiatu.

5. Higiena Pracy

5.1 Warunki sanitarno - higieniczne środowiska pracy

Do zakresu działania pionu Higieny Pracy należy zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. Zadanie to jest realizowane poprzez prowadzenie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy celem wzmocnienia ochrony zdrowia pracowników przed niekorzystnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy; zachowanie bezpieczeństwa chemicznego poprzez nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami kosmetycznymi, produktami biobójczymi, detergentami i prekursorami narkotyków, jak również przeciwdziałanie narkomanii poprzez sprawowanie nadzoru nad ustawowym zakazem wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

W 2023 roku kontynuowano nadzór w zakresie przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów prawnych dotyczących czynników biologicznych oraz substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie (w szczególności oznakowania oraz zgodności kart charakterystyki z Rozporządzeniem Komisji UE 878/2020), prekursorów narkotyków; substancji, mieszanin, czynników lub procesów o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, produktów kosmetycznych, w szczególności zawierających w swoim składzie substancje zakazane – pirytonian cynku, karboksyaldehyd hydroksyizoheksylo-3-cykloheksen (HICC lub Lyril), butylphenyl methylpropional (Lilial), salicylan metylu oraz nadtlenek wodoru, jak również przepisów prawnych określających dopuszczalne normatywy higieniczne czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy.

Prowadzono także nadzór nad obrotem i stosowaniem środków zastępczych, stosowaniem oraz wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych pod kątem przestrzegania zakazu stosowania substancji czynnych, które nie mogą wchodzić w skład produktów biobójczych, jak również ważności pozwolenia na obrót produktem biobójczym.

Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Ełku znajduje się 256 zakładów zatrudniających 9830 pracowników. Lista zakładów będących w ewidencji jest co roku weryfikowana, a liczba zakładów zmienia się na skutek przekształceń, upadłości bądź tworzenia się nowych jednostek gospodarczych.

Tabela nr 1. Struktura zakładów według wielkości zatrudnienia.

Rok	Liczba zatrudnionych objętych ewidencją	Liczba zakładów w ewidencji				
		Razem rubryki 4-7	zatrudniających pracowników			
			do 9 osób	10-49	50-249	250 i więcej
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2022	9730	235	123 (53%)	65 (27%)	40 (17%)	7 (3%)
2023	9830	256	147 (57%)	63 (25%)	39 (15%)	7 (3%)

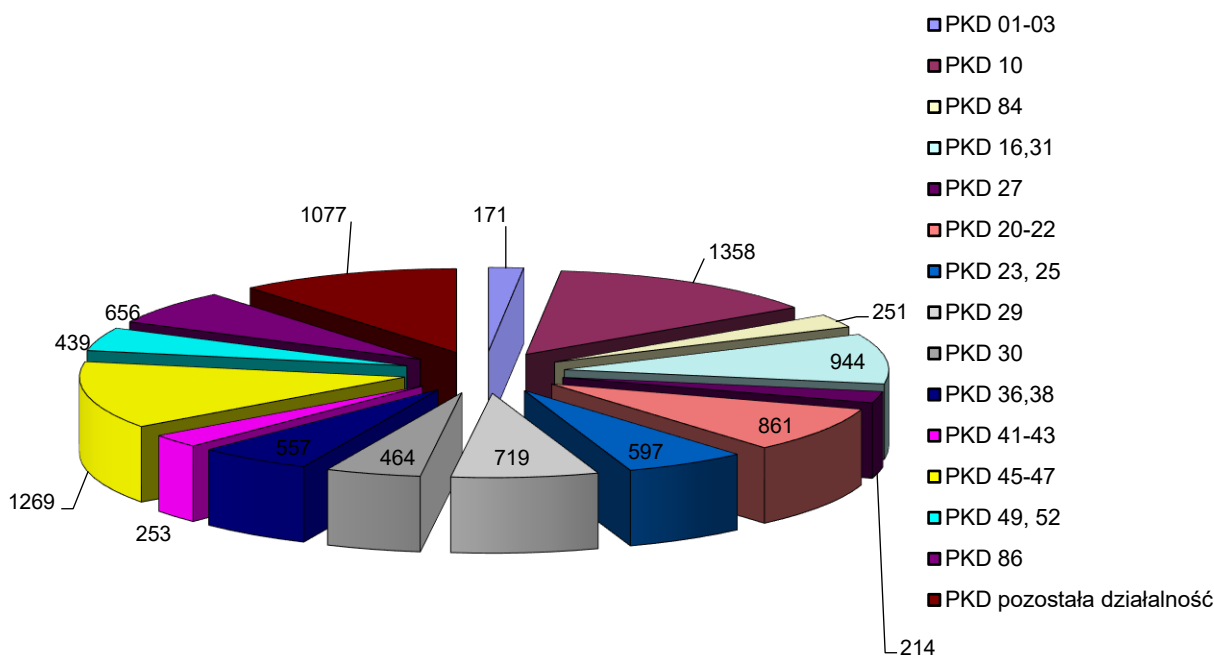
Z danych przedstawionych w tabeli nr 1 wynika, że w powiecie ełckim w strukturze wielkości zakładów przeważają zakłady małe, zatrudniające do 49 pracowników. Stanowią one 82% wszystkich obiektów. Zakłady zatrudniające pracowników w przedziale 50-249 osób stanowią 15%, zaś powyżej 250 pracowników zaledwie 3%.

Największa liczba zakładów w ewidencji występuje w handlu hurtowym i detalicznym (PKD 46-47) – 63 zakłady, sprzedaży i naprawie pojazdów (PKD 45) - 35 zakładów, przy produkcji i pozyskiwaniu drewna (PKD 16 i 31) – 21 zakładów.

Najwyższe zatrudnienie można zaobserwować w przemyśle spożywczym (PKD 10) – 1358 osób, co stanowi 14% ogółu zatrudnionych w zakładach znajdujących się w ewidencji. Drugim działem gospodarki pod względem zatrudnienia w powiecie ełckim jest handel i sprzedaż hurtowa (PKD 45 – 47) – 1269 osób (13%) . Trzecim działem gospodarki pod względem zatrudnienia w powiecie ełckim jest przemysł drzewny (PKD 16 i 31) – 944 osoby (10%).

Strukturę zatrudnienia w poszczególnych branżach zgodnie z PKD – Polską Klasyfikacją Działalności przedstawia poniższy rysunek.

Rys. 1 Struktura zatrudnienia w poszczególnych działach gospodarki

01-03 rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo; 10 produkcja art. spożywczych; 16 i 31 produkcja drewna i wyrobów z drewna; 20 - 22 produkcja wyrobów chemicznych, wyrobów z tworzyw sztucznych i pozostałych surowców niemetalowych; 23-25 produkcja wyrobów z metalu i produkcja maszyn; 27 produkcja urządzeń elektrycznych, 29 produkcja pojazdów mechanicznych; 30- Produkcja pozostałego sprzętu transportowego; 36-38 gospodarka wodno-ściekowa; 41-43 budownictwo; 45-47 handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów; 49-53 transport, łączność; 84 administracja publiczna i obrona narodowa; 86 ochrona zdrowia; 8, 11, 14, 17, 18, 24, 28, 32, 35,68, 72, 75, 81, 85, 87, 91, 93, 96 - pozostała działalność.

Wszystkie zewidencjonowane zakłady zostały sklasyfikowane pod względem stopnia zagrożenia. Do grupy I zalicza się zakłady bez zagrożeń zawodowych. Grupę II stanowią zakłady o małym zagrożeniu, w których stwierdza się obecność czynników szkodliwych dla zdrowia. W powiecie ełckim jest to najliczniejsza grupa obiektów. Do grupy III zalicza się zakłady ze stwierdzonymi przekroczeniami NDS i N a także zakłady, w których występują czynniki rakotwórcze lub mutagenne kategorii 1 i 2. Jest to grupa obiektów stanowiąca 20 % liczby wszystkich zakładów objętych ewidencją.

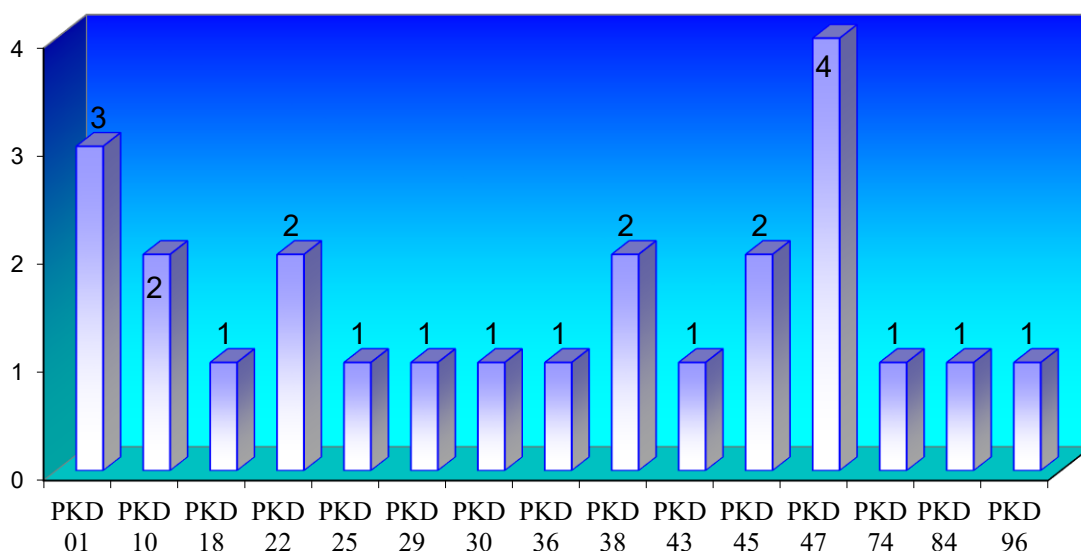
Tabela nr 2. Klasyfikacja zakładów pod względem stopnia zagrożenia.

Rok	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba zakładów w grupie III	% zakładów w grupie III	Liczba zakładów w grupie II	% zakładów w grupie II	Liczba zakładów w grupie I	% zakładów w grupie I
2022	235	52	22	136	58	47	20
2023	256	52	20	150	59	54	21

Podczas działalności kontrolnej niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń stwierdzono w 24 zakładach. W stosunku do wszystkich podmiotów wszczęto postępowanie administracyjne.

Największa liczba zakładów, w których stwierdzono uchybienia stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń znajduje się w dziale gospodarki (PKD 47) handel detaliczny z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi – 4 zakłady oraz (PKD 01) Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową – 3 zakłady.

Rys.2 Liczba zakładów, w których stwierdzono uchybienia stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń

W 2023 roku zanotowano poprawę bezpieczeństwa pracy w pomieszczeniach pracy oraz poprawę stanu sanitarnego w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych i w pomieszczeniach pracy w 9 zakładach dla 259 pracowników.

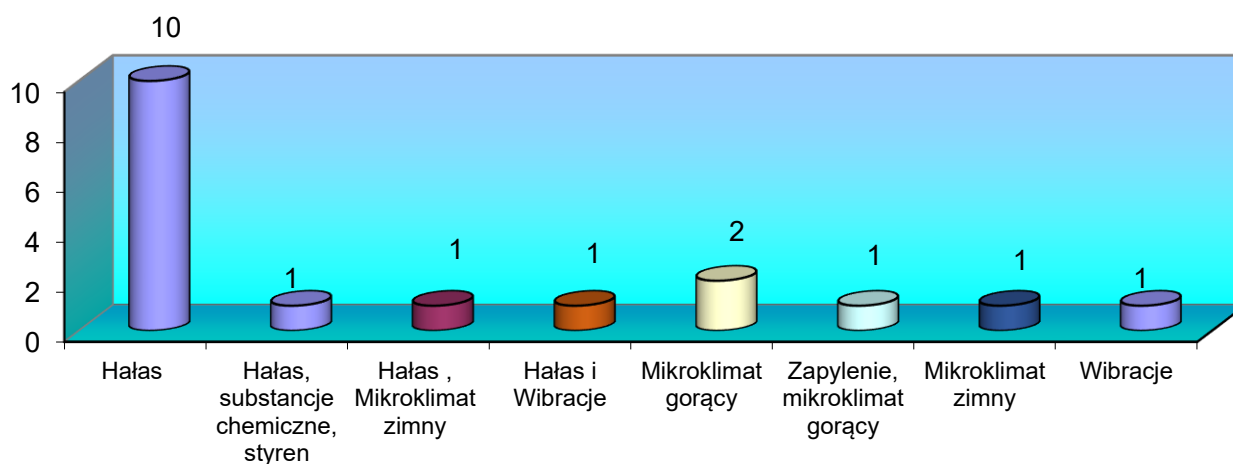
Uzyskano ją poprzez:

- oddanie do użytku nowo wybudowanych pomieszczeń higieniczno – sanitarnych
- remont zaplecza higieniczno – sanitarnego (odnowienie powłok malarskich ścian i sufitów w pomieszczeniach, wymiana wyposażenia)
- zapewnienie odpowiedniego oświetlenia w umywalni
- odnowienie pomieszczeń pracy
- zapewnienie odpowiedniego systemu dozowania substancji chemicznych – pompka dozująca

5.2 Ocena środowiska pracy i narażenia zawodowego

Obrazem warunków pracy są wyniki badań czynników szkodliwych dla zdrowia (chemicznych i fizycznych). Przeprowadzone pomiary środowiska pracy wykazały przekroczenia wartości dopuszczalnych w 18 zakładach. Grupy czynników, w których stwierdzono ponadnormatywne wartości to: hałas, wibracja, mikroklimat zimny, mikroklimat gorący, substancje chemiczne oraz zapylenie.

Rys.3 Liczba zakładów pracy, w których na koniec 2023 roku występowały przekroczenia NDS/N

W 10 zakładach stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu (w tym jeden zakład posiadał przekroczenia najwyższego dopuszczalnego hałasu ultradźwiękowego); w 1 zakładzie stwierdzono przekroczenie norm hałasu i mikroklimatu zimnego; w 1 zakładzie przekroczenia norm hałasu, substancji chemicznych i styrenu; w 1 zakładzie przekroczenia hałasu i wibracji. Ponadto w 1 zakładzie stwierdzono przekroczenie norm drgań; w 2 zakładach stwierdzono mikroklimat gorący, w 1 zakładzie – mikroklimat zimny oraz w 1 podmiocie stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia zapylenia i mikroklimat gorący .

Największa liczba zakładów z przekroczeniami normatywnych higienicznych występuje w przemyśle spożywczym (PKD 10) oraz PKD 25 – produkcja metalowych wyrobów gotowych.

Tabela nr 3. Struktura narażenia na poszczególne czynniki szkodliwe dla zdrowia w zakładach, w których stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnych w środowisku pracy.

Rok	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba osób zatrudnionych	Liczba osób narażonych (Σ rubryk od 5 do 11)	Liczba pracowników narażonych na						
				hałas	mikroklimat gorący	mikroklimat zimny	Hałas i wibracje	wibracje	zapylenie	substancje chemiczne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2022	235	9730	567	230	53	163	1	11	8	201
%			5,82%	2,36%	0,55%	1,68%	0,01%	0,11%	0,08%	1,03%
2023	256	9830	270	228	6	7	0	11	4	14
%			2,74%	2,32%	0,06%	0,07%	0,00%	0,11%	0,04%	0,14%

Z powyższego zestawienia wynika, że największa liczba osób pracuje w narażeniu na hałas – 2,32 % ogółu zatrudnionych.

Stałym dążeniem pracowników pionu higieny pracy oraz pracodawców jest ograniczanie i minimalizowanie zagrożeń występujących w środowisku pracy dostępnymi rozwiązaniami technicznymi.

W 2023 roku w ramach ograniczania zagrożeń w zakładach pracy w trzech podmiotach gospodarczych uzyskano znaczne obniżenie natężenia hałasu na stanowiskach pracy oraz w jednym zakładzie obniżenie stężenia pyłu oraz czynników chemicznych. Poprawę warunków pracy uzyskano poprzez: montaż ekranów pochłaniających hałas pomiędzy stanowiskami pracy, zwiększenie częstotliwości prac konserwacyjnych obsługiwanych maszyn i urządzeń, przeniesienie stanowisk pracy do nowych hal produkcyjnych wyposażonych w odpowiednią wentylację, ograniczenie czasu przebywania pracowników w strefie przekroczenia norm czynników szkodliwych, wprowadzenie dodatkowych przerw w pracy i rotacji pracowników.

Liczba osób, którym poprawiono warunki pracy w zakresie wyeliminowania przekroczeń normatywów higienicznych hałasu lub obniżenia natężenia hałasu na stanowiskach pracy to 39 osób. Ponadto 89 osobom poprawiono warunki pracy w zakresie czynników chemicznych oraz 4 osobom w zakresie przekroczeń normatywów higienicznych zapylenia.

Do zakładów o szczególnym zagrożeniu należą zakłady, które w bieżącym roku wykazały swoich pracowników jako narażonych na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy o działaniu rakotwórczym lub mutagennym kategorii 1 i 2, bądź takie, w których czynniki szkodliwe przekraczają więcej niż pięciokrotnie wartości Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia lub Najwyższego Dopuszczalnego Natężenia.

W 2023 roku stwierdzono 45 podmiotów, w których występują czynniki rakotwórcze. W porównaniu z rokiem 2022 liczba zakładów o szczególnym zagrożeniu zwiększyła się o 9.

Wśród zakładów o szczególnym zagrożeniu w 2023 roku znajduje się:

- jeden zakład, w których stwierdzono wyłącznie duże przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu na stanowiskach pracy;
- jeden zakład, w którym pracownicy zatrudnieni są w narażeniu hałas oraz na działanie substancji chemicznych – benzyny, niskowrzącej benzynę niespecyfikowanej biowęglowodorów ciekłych i wykonują prace związane z narażeniem na pył drewna;
- jeden zakład, w którym pracownicy zatrudnieni są w narażeniu hałas oraz wykonują prace związane z narażeniem na pył drewna.

Pozostałe zakłady zatrudniają pracowników wyłącznie w narażeniu na czynniki rakotwórcze.

Należą do nich:

- 2 zakłady wykonujące prace polegające na usuwaniu i transporcie elementów zawierających azbest z budynków mieszkalnych;
- zakład, w którym pracownicy zatrudnieni są w narażeniu na działanie substancji chemicznych – fenoloftaleiny, wykonują prace związane z narażeniem na pył drewna oraz prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną;
- 1 zakład, w którym pracownicy zatrudnieni są w narażeniu na działanie substancji chemicznych takich jak: formaldehyd, dichromian (VI) potasu, chromian (VI) potasu, chlorowodorek hydroksyloaminy, chlorek kobaltu (II), dichlorek kobaltu i siarczan hydrazyny;
- 1 zakład, w którym pracownicy zatrudnieni są w narażeniu na działanie substancji chemicznych wykorzystywanych do analiz laboratoryjnych (fenoloftaleina, dichromian (VI) potasu, kadm) oraz wykonują prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną;
- 22 zakłady prowadzące działalność związaną z obróbką drewna;
- 1 podmiot zatrudniający pracowników w narażeniu na działanie WWA (tj. wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych) obecne w sadzy węglowej, smołach węglowych i pakietach węglowych (pracownicy zatrudnieni w narażeniu na ww. procesy zajmują się kontrolą i czyszczeniem przewodów kominowych.);
- 1 zakład opieki zdrowotnej wykorzystujący do sterylizacji tlenek etylenu oraz formaldehyd wykorzystywany do utrwalania i zalewania wycinków histopatologicznych 10% roztworem formaliny oraz do sporządzania roztworu roboczego 10% formaliny z roztworu 37% formaldehydu oraz występuje narażenie na promieniowanie jonizujące;
- 1 zakład, w którym występuje wyłącznie narażenie na promieniowanie jonizujące;
- zakładów, w których pracownicy zatrudnieni są w narażeniu na spaliny emitowane z silników Diesla;
- 1 zakład, w którym pracownicy wykonują prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną;
- 1 zakład, w których pracownicy zatrudnieni są w narażeniu na spaliny emitowane z silników Diesla i benzynę, niskowrzącą benzynę niespecyfikowaną; biowęglowodory ciekłe

- zakładów, w których pracownicy narażeni są na mieszaninę chemiczną o działaniu rakotwórczym – benzynę, niskowrzącą benzynę niespecyfikowaną; biowęglowodory ciekłe.

Tabela nr 5. Czynniki rakotwórcze lub mutagenne kategorii 1 i 2 oraz promieniowanie jonizujące występujące w nadzorowanych zakładach.

Lp.	Substancje, mieszaniny, czynniki i procesy o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	Liczba osób zatrudnionych w kontakcie lub w narażeniu	Liczba zakładów
1.	Tlenek etylenu/ formaldehyd/ promieniowanie jonizujące	6/13/58	1
2.	Formaldehyd Dichromian (VI) potasu Chlorowodorek hydroksyloaminy Chlorek kobaltu (II) Dichlorek kobaltu Chromian (VI)Potasu Siarczan hydrazyny	5	1
3.	Benzyna, niskowrząca benzyna niespecyfikowana; biowęglowodory ciekłe	64	6
4.	Azbest	5	2
5.	Dichromian (VI) potasu, Kadm, Fenoloftaleina Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną	1 25	1
	Benzyna, niskowrząca benzyna niespecyfikowana; biowęglowodory ciekłe Prace związane z narażeniem na pył drewna	3 20	1
	Benzyna, niskowrząca benzyna niespecyfikowana; biowęglowodory ciekłe Prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla	3 2	1
6.	Prace związane z narażeniem na pył drewna	190	23
7.	Prace związane z narażeniem na pył drewna Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną Fenoloftaleina	314 144 2	1
8.	Procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie WWA	5	1
9.	Prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną	23	1
10.	Prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla	49	5
	Czynniki fizyczne		
1.	Promieniowanie jonizujące	5	1

Wzrost liczby zakładów, w których występują czynniki lub procesy o działaniu rakotwórczym lub mutagennym związany jest nowelizacją Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy i wprowadzeniem do wykazu czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym nowych procesów tj.: prac związanych z narażeniem na pył drewna, prac związanych z narażeniem na krzemionkę krystaliczną - frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy oraz prac związanych z narażeniem pracowników na spaliny emitowane z silników Diesla.

Na substancje, mieszaniny, czynniki i procesy o działaniu rakotwórczym lub mutagennym narażonych jest 937 pracowników, w tym w narażeniu na promieniowanie jonizujące pracują 63 osoby w 2 zakładach opieki zdrowotnej.

SUBSTANCJE I MIESZANINY CHEMICZNE

Na terenie powiatu ełckiego 44 podmioty gospodarcze wprowadzają do obrotu substancje i mieszaniny chemiczne, w tym jest 42 dystrybutorów (sklepy wielkopowierzchniowe, hurtownie chemiczne, małe hurtownie chemiczno – przemysłowe, stacje paliw, sklepy motoryzacyjne) oraz dwa zakłady będące formulatorami mieszanin chemicznych.

Jeden podmiot gospodarczy zajmuje się produkcją granulatów z polichlorku winylu wykorzystywanych do produkcji opon i izolacji kabli i przewodów elektrycznych; do produkcji paneli, listew, rur. Wytwarzane granulaty nie są klasyfikowane jako stwarzające zagrożenie, gdyż w procesie produkcyjnym granulatów zastosowano zamienniki ftalanu-bis-2-etyloheksylu, do których należą m.in. tereftalan 2 – etyloheksylu, ftalan 2 – propyloheptylu oraz ftalan diizononylu. Substancje te nie są klasyfikowane jako stwarzające zagrożenie. Zakład opracował karty charakterystyk na produkowane granulaty PCV.

Drugi podmiot gospodarczy będący formulatorem zajmuje się produkcją i sprzedażą betonu towarowego w postaci mieszanek betonowych suchych oraz w postaci gotowej masy do użycia. Mieszanki betonowe, z uwagi na zawartość cementu portlandzkiego są mieszaninami stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia i środowiska w rozumieniu Rozporządzenia Komisji (UE) 2020/878 z dnia 18 czerwca 2020 r. zmieniającego załącznik II do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH). Odbiorcami tych mieszanek są użytkownicy profesjonalni.

Wśród dystrybutorów substancji i mieszanin chemicznych są dwa duże sklepy wielkopowierzchniowe posiadające bogaty asortyment oferowanych chemikaliów. Odbiorcami produktów chemicznych są zarówno klienci indywidualni, jak i zakłady pracy. Hurtownie posiadają karty charakterystyk substancji niebezpiecznej i mieszaniny niebezpiecznej na wprowadzane do obrotu chemikalia. Karty charakterystyk przekazywane są użytkownikom profesjonalnym wraz ze sprzedawanymi produktami chemicznymi.

W ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu substancji i mieszanin chemicznych przeprowadzono 24 kontrole. Podczas nadzoru w 4 hurtowniach stwierdzono niezgodne z prawem oznakowanie dotyczące 8 mieszanin chemicznych oraz w 2 podmiotach stwierdzono niezgodne z prawem karty charakterystyki dotyczące 20 mieszanin chemicznych. W jednym podmiocie gospodarczym wystawiono decyzję nakazującą opracowanie kart

charakterystyki na produkowane w zakładzie mieszaniny chemiczne; mieszanki betonowe suche oraz mieszanki betonowe w postaci gotowej do użycia masy.

Podczas nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi zewidencjonowano 137 podmiotów stosujących chemikalia. Przeprowadzono 45 kontroli w zakresie stosowania produktów chemicznych.

Nieprawidłowości stwierdzono w 30 kontrolowanych podmiotach gospodarczych. Wystawiono 27 decyzji administracyjnych, w pozostałych przypadkach nieprawidłowości usunięto w krótkim czasie zatem nie było potrzeby wdrożenia postępowania administracyjnego.

Podczas kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak oceny ryzyka zawodowego uwzględniającej narażenie pracowników na czynniki chemiczne stwarzające zagrożenie, bądź niewłaściwą ocenę ryzyka stwierdzono w 26 zakładach
- brak opracowanej instrukcji bezpiecznej pracy z substancjami i mieszaninami chemicznymi, stwarzającymi zagrożenie, stosowanymi w działalności zawodowej w 12 zakładach
- brak wykazu substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie stosowanych w działalności zawodowej w 13 zakładach
- niezgodne z prawem oznakowanie substancji chemicznych i ich mieszanin u 4 podmiotów wprowadzających mieszaniny do obrotu, dotyczące 8 produktów chemicznych oraz u 5 podmiotów stosujących mieszaniny chemiczne, dotyczące 11 produktów chemicznych
- niezgodne z prawem karty charakterystyk u 2 podmiotów wprowadzających mieszaniny do obrotu, dotyczące 20 produktów chemicznych
- brak lub nieprawidłowe karty charakterystyk na mieszaniny chemiczne stwarzające zagrożenie stosowane przez pracowników w 20 zakładach

Pracownicy pionu higieny pracy informowali przedsiębiorców o zmianach w przepisach dotyczących znakowania i klasyfikacji substancji i mieszanin chemicznych wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008r. (CLP), jak również udzielali konsultacji w zakresie poprawności kart charakterystyki substancji bądź mieszaniny niebezpiecznej oraz poprawności oznakowania opakowań.

PRODUKTY BIOBÓJCZE

Na terenie powiatu ełckiego 30 podmiotów gospodarczych wprowadza do obrotu produkty biobójcze. W ramach nadzoru nad wprowadzeniem do obrotu produktów biobójczych w 2023 r. przeprowadzono 16 kontroli. W zakresie stosowania produktów biobójczych przeprowadzono 6 kontroli.

W trzech podmiotach gospodarczych stwierdzono produkty biobójcze, które nie posiadały ważnego pozwolenia na obrót produktem biobójczym. Podczas kontroli przedsiębiorcy usunęli z półek oraz zabezpieczyli zakwestionowany asortyment chemiczny a następnie przekazali produkty do utylizacji.

W sezonie letnim (maj – sierpień) przeprowadzono akcję związaną z objęciem szczególnym nadzorem produktów biobójczych należących, m. in do grupy produktowej 18 (insektycydy) oraz 19 (atraktanty i repelenty). Ocenie poddano skład oraz oznakowanie

opakowań produktów biobójczych, jak również ważność pozwoleń na obrót produktem biobójczym.

Nie wystawiano decyzji nakazującej wycofanie z obrotu produktów biobójczych.

DETERGENTY

W 2023 roku nie prowadzono kontroli w zakresie nadzoru nad detergentami.

PREKURSORY NARKOTYKÓW

Na terenie powiatu ełckiego nie występują producenci, importerzy ani eksporterzy prekursorów. Osiem podmiotów gospodarczych zajmuje się wprowadzeniem do obrotu prekursorów kategorii 2 lub 3.

- Nadmanganianu potasu, będący prekursorem kategorii 2B, sprzedawany jest przez Hurtownię Leków i Sprzętu Weterynaryjnego „DOWET” w Ełku oraz Przychodnię Weterynaryjną Andrzej Wiszowaty w Prostkach.
- Aceton będący prekursorem kategorii 3 sprzedawany jest przez 6 podmiotów gospodarczych (sklep wielkopowierzchniowy, hurtownie i sklepy detaliczne).
- Toluen będący prekursorem kategorii 3 sprzedawany jest przez 2 hurtownie
- Kwas solny będący prekursorem kategorii 3 sprzedawany jest przez 1 hurtownię.

Na terenie powiatu zewidencjonowano 15 podmiotów stosujących prekursory narkotyków.

- Metyloetyloketon – prekursor kategorii 3 stosowany jest do czyszczenia gum w wyłaczarkach PVC oraz do mycia głowic drukarek
- Aceton i Toluen – prekursory kategorii 3 wykorzystywane są do odłuszczenia oraz usuwania zanieczyszczeń z różnych powierzchni
- Kwas siarkowy stężony – prekursor kategorii 3 wykorzystywany jest do uzdatniania wody, przygotowywania odczynników i badania próbek wody i ścieków
- Kwas solny – prekursor kategorii 3 stosowany jest do wykonywania analiz laboratoryjnych emulsji asfaltowych oraz dezynfekcji chemicznej ciepłej wody użytkowej

W ramach nadzoru nad prekursorami przeprowadzono 13 kontroli sanitarnych. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2023 roku nie prowadzono przywozu, ani wywozu prekursorów narkotyków z i do krajów państw trzecich.

KOSMETYKI

Na terenie powiatu ełckiego nie występują producenci, ani podmioty konfekcjonujące produkty kosmetyczne. Działalność prowadzi jeden podmiot gospodarczy pełniący funkcję osoby odpowiedzialnej oraz 24 dystrybutorów udostępniających produkty kosmetyczne.

W 2023r. podczas nadzoru nad warunkami obrotu produktami kosmetycznymi przeprowadzono 17 kontroli sanitarnych w 17 podmiotach gospodarczych zajmujących się udostępnianiem kosmetyków. Ocenie poddano prawidłowość oznakowania oraz skład wybranego asortymentu produktów kosmetycznych w zakresie obecności składników,

m.in. pirytonianu cynku, karboksyaldehydu hydroksyizoheksylo-3-cykloheksenu (HICC lub Lyril), butylphenyl metylpropionalu (Lilial), salicylanu metylu oraz nadtlenu wodoru.

Podczas kontroli w 5 podmiotach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące niewłaściwego oznakowania produktów kosmetycznych oraz obecności składników zakazanych. Wystawiono 2 decyzje administracyjne nakazujące stronom zaprzestanie udostępniania na rynku produktów kosmetycznych ze względu na:

- oznakowanych niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (na opakowaniach produktów kosmetycznych wykaz składników poprzedzony był słowem „COCTAB” oraz sformułowaniem „skład” napisanym cyrylicą)
- zawartość w składzie substancji zakazanej, tj. butylphenyl metylpropionalu (lilial).

W pozostałych przypadkach przedsiębiorcy w czasie kontroli usunęli zakwestionowany towar z półek sklepowych i w krótkim czasie dostarczyli dokument potwierdzający przekazanie produktów do utylizacji, wobec powyższego nie były wystawiane decyzje administracyjne.

Podczas kontroli stwierdzono, że oferowane w sprzedaży produkty do wybielania zębów nie zawierały nadtlenu wodoru. Spłukiwane i niespłukiwane produkty kosmetyczne poddane ocenie nie zawierały w składzie pirytonianu cynku. Produkty kosmetyczne przeznaczone dla dzieci poniżej 6 roku życia nie zawierały w swoim składzie salicylanu metylu.

W 2023 roku nie pobierano próbek kosmetyków do badań laboratoryjnych. Nie wystawiono mandatów karnych.

STOSOWANIE I DYSTRYBUCJA ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN

Dystrybucję środków ochrony roślin prowadzi 8 podmiotów posiadających koncesję. W kontakcie ze ŚOR pracuje 15 osób. Sprzedażą ŚOR w większości punktów zajmują się sami właściciele. Na terenie powiatu ełckiego nie występują producenci pestycydów.

W 2023 r. przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych w zakresie nadzoru nad środkami ochrony roślin. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Cztery gospodarstwa rolne wielkoobszarowe wykonują zabiegi chemizacyjne z wykorzystaniem środków ochrony roślin. Pracownicy wchodzący w skład brygad posiadają odpowiednie przeszkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu środków ochrony roślin oraz są wyposażeni w odpowiednie środki ochrony indywidualnej.

NARAŻENIE NA SZKODLIWE CZYNNIKI BIOLOGICZNE

Podczas nadzoru nad warunkami pracy osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne przeprowadzono 31 kontroli w 28 zakładach. W trakcie nadzoru bieżącego w 10 zakładach stwierdzono nieprawidłowości. Wystawiono 10 decyzji administracyjnych dotyczących czynników biologicznych.

Nieprawidłowości najczęściej stwierdzane podczas kontroli:

- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych
- niewłaściwie sporządzona ocena ryzyka zawodowego w zakresie czynników biologicznych.

W 2023 roku dwa podmioty przekazały Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Ełku informację o użyciu czynnika biologicznego w środowisku pracy (przedsiębiorstwo zajmujące się gospodarką ściekami oraz mikrobiologiczne centrum badawczo rozwojowe).

We wszystkich skontrolowanych w 2023 r. zakładach pracują 1932 osoby narażone na szkodliwe czynniki biologiczne, w tym 1932 osoby pracują w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne zaklasyfikowane do 2 grupy zagrożenia oraz 1145 osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne należące do 3 grupy zagrożenia.

W ewidencji obiektów nadzorowanych najliczniejszymi grupami wg. PKD pod względem liczby osób narażonych na czynniki biologiczne są: ochrona zdrowia (PKD 86) i branża spożywcza (PKD – 10).

5.3 Choroby zawodowe

W 2023 roku wydano 17 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej, w tym: jedną decyzję z poz. 19.5 wykazu chorób zawodowych, tj. przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej, czternaście decyzji z poz. 20.1 wykazu chorób zawodowych, tj. zespół cieśni w obrębie nadgarstka oraz dwie decyzje z poz. 26 – borelioza.

Tabela 6. Choroby zawodowe

Poz. z wykazu chorób zawodowych	Nazwa jednostki chorobowej	Czynniki etiologiczne	Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w 2022 r.	Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w 2023 r.
6	Astma oskrzelowa	Czynniki drażniące i alergizujące pochodzenia roślinnego	1	0
19.5	Przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej	Nadmierne obciążenie narządu ruchu tj. kończyn górnych, praca powtarzalna, monotypowa	0	1
20.1	Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: Zespół cieśni w obrębie nadgarstka	Nadmierne obciążenie narządu ruchu tj. kończyn górnych, praca powtarzalna, monotypowa	0	14
26	Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa Borelioza	Krętek Borrelia	0	2
Razem			1	17

W porównaniu z rokiem 2022 liczba stwierdzonych chorób zawodowych znacznie się zwiększyła z 1 do 17. Stwierdzone choroby zawodowe nie miały związku z przekroczeniami NDS i NDN czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy.

15 jednostek chorobowych spowodowanych było nadmiernym obciążeniem narządu ruchu a 2 jednostki chorobowe – narażeniem pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne występujące w środowisku pracy.

Nie wydawano decyzji dotyczących narażenia na wirus SARS-CoV-2.

Analizując stwierdzone zawodowe choroby zakaźne lub pasożytnicze nastąpił nieznaczny wzrost stwierdzonych chorób zawodowych. Wszystkie ze stwierdzonych chorób zakaźnych lub pasożytniczych to boreliozy stwierdzone u rolników indywidualnych.

Największa liczba stwierdzonych w 2023 r. chorób zawodowych występuje w PKD 10 – produkcja artykułów spożywczych.

5.4 Działalność kontrolno – represyjna

Nadzorem sanitarnym objęto 256 obiektów. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 98 kontroli w 89 zakładach oraz 3 kontrole w 3 podmiotach gospodarczych w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi i 17 kontroli w 17 obiektach w zakresie nadzoru nad kosmetykami. Wystawiono 259 nakazów w 54 decyzjach, w tym 21 decyzji dotyczyło poprawy warunków pracy.

- liczba decyzji administracyjnych – 38, w tym 2 decyzje dotyczyły wycofania z obrotu kosmetyków
- liczba decyzji zmieniających termin decyzji – 15
- liczba decyzji o umorzeniu postępowania administracyjnego – 3

W 2023 r. wystawiono 16 upomnień, 1 tytuł wykonawczy oraz 1 postanowienie o nałożeniu grzywny na kwotę 1000 zł. Grzywna została wyegzekwowana. Na przedsiębiorców nie nakładano mandatów karnych.

Nakazy występujące w decyzjach administracyjnych najczęściej dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarno – technicznego ścian, sufitów, posadzek oraz wyposażenia w pomieszczeniach pracy i pomieszczeniach socjalno-sanitarnych – 88 nakazów
- braku lub nieaktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia – 35 nakazów
- braku lub niewłaściwie prowadzonego rejestru badań i pomiarów czynników szkodliwych – 5 nakazów
- obniżenia stężeń lub natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy oraz braku programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na przekroczenia wartości NDN/NDS na stanowiskach pracy – 31 nakazów
- braku lub niewłaściwie sporządzonej oceny ryzyka zawodowego – 41 nakazów
- niespełnienia obowiązków wynikających z przepisów dotyczących substancji i mieszanin chemicznych m.in.: brak spisu niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych stosowanych w zakładzie, brak, bądź nieprawidłowo sporządzone karty charakterystyk substancji lub mieszanin chemicznych, brak instrukcji bezpiecznej pracy z chemikaliami, niezgodne z prawem oznakowanie substancji chemicznych i ich mieszanin, nieuwzględnianie w ocenie ryzyka zawodowego narażenia pracowników na szkodliwe czynniki chemiczne występujące w miejscu pracy – 59 nakazów

- braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z czynnikiem o działaniu rakotwórczym – 3 nakazy
- braku rejestru pracowników narażonych na działanie czynnika rakotwórczego – 3 nakazy
- przekazania Warmińsko-Mazurskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym – 3 nakazy
- poinformowania pracowników o narażeniu na proces technologiczny o działaniu rakotwórczym lub mutagennym – 2 nakazy
- przedstawienia aktualnych zaświadczeń ze szkoleń z zakresu bhp pracowników – 4 nakazy
- braku rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3 – 3 nakazy
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych – 3 nakazy.

W wielu zakładach stwierdzone usterki nie wymagały długiego czasu realizacji, zakład deklarował szybkie wykonanie, wobec powyższego nie były wystawiane decyzje administracyjne. Zalecenia sprawdzano po otrzymaniu od przedsiębiorcy powiadomienia o usunięciu nieprawidłowości ujętych w protokole kontroli.

Pracownicy pionu higieny pracy, podczas sprawowania bieżącego nadzoru w zakładach pracy, dbali o podniesienie poziomu świadomości pracodawców oraz pracowników w zakresie zagrożeń występujących w środowisku pracy, w szczególności dotyczących narażenia na czynniki rakotwórcze, jak również informowali przedsiębiorców o wymaganiach, jakie należy spełnić w zakładzie pracy w celu zminimalizowania ryzyka.

Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej zamieszczono informacje o zagrożeniach zdrowotnych wynikających z narażenia na radon i linki do materiałów edukacyjno-informacyjnych dotyczących radonu w budynkach, lokalach, pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi. Ponadto zamieszczono odnośnik do stron Głównego Inspektoratu Sanitarnego dotyczący produktów kosmetycznych, m. in. zgłaszania ciężkich działań niepożądanych.

W mediach społecznościowych (Facebook) na bieżąco publikowane są materiały edukacyjne dotyczące różnych dziedzin życia, zdrowia i bezpieczeństwa pracy.

W 2023 roku informowano pracodawców, pracowników i przedstawicieli służby BHP również o szkodliwościach dla zdrowia wynikających z używania tytoniu oraz konsekwencjach prawnych wynikających z nieutworzenia miejsca pracy wolnego od dymu tytoniowego.

Sekcja Higieny Pracy PSSE w Ełku stale współpracuje z pracownikami Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie wymiany informacji dotyczącej podmiotów gospodarczych, w których występuje narażenie na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W 2023r. prowadzono także rozmowy telefoniczne z lekarzami profilaktykami oraz z lekarzem orzecznikiem WOMP w Olsztynie, głównie w sprawach związanych ze zgłaszaniem podejrzenia choroby zawodowej oraz przygotowywaniem dokumentacji w tym zakresie.

Współpracę podjęto z Komendą Powiatową Policji w Ełku w zakresie wymiany informacji na temat szkodliwości oraz statusu prawnego kwasu azotowego 58%, będącego prekursorem materiałów wybuchowych.

NADZÓR NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI I NOWYMI SUBSTANCJAMI PSYCHOAKTYWNYMI

Na terenie powiatu ełckiego w 2023 roku nie stwierdzono podmiotów wprowadzających do obrotu środki zastępcze, ani nowe substancje psychoaktywne.

W 2023 r. kontynuowano współpracę z jednostkami służby zdrowia z Ełku w zakresie powiadamiania PPIS w Ełku o każdej interwencji medycznej osób, co do których zachodziło podejrzenie zatrucia środkami zastępczymi.

Do PSSE w Ełku nie wpłynęły powiadomienia informujące o zatruciach, których przyczyną mogło być spożycie środków zastępczych (nowych substancji psychoaktywnych).

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych przeprowadzono trzy kontrole, podczas których dokonano oceny produktów na bazie konopi pod względem zawartości THC-P oraz HHC-P. Ponadto sprawdzono platformę sprzedażową Allegro.pl. Na terenie powiatu ełckiego nie stwierdzono ofert sprzedaży produktów, które mogą zawierać w swoim składzie zakazane substancje.

W ramach profilaktyki narkomanii i środków zastępczych wśród dzieci i młodzieży oraz realizacji zadań dotyczących nadzoru nad obrotem i stosowaniem środków zastępczych na terenie powiatu ełckiego przedstawiciele PSSE w Ełku uczestniczyli w 3 spotkaniach z dziećmi i młodzieżą szkolną oraz kadrą pedagogiczną szkół podstawowych, na których poruszano zagadnienia szkodliwości dla zdrowia narkotyków oraz nowych substancji psychoaktywnych. W sumie we wszystkich szkoleniach uczestniczyło 139 osób.

Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku umieszczono także odnośniki do stron internetowych, na których można znaleźć informacje dotyczące środków zastępczych oraz komunikat dla rodziców i opiekunów dotyczący dopalaczy.

5.5 Pisma z wnioskami kierowane do urzędów i instytucji, zakładów pracy

W roku 2023 nie było pism z wnioskami kierowanymi do urzędów i instytucji, zakładów pracy.

5.6 Wnioski ze sprawowanego nadzoru

1. Skuteczne egzekwowanie od pracodawców obniżenia poziomu stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia przekraczających wartości dopuszczalne spowodowało poprawę warunków pracy w zakresie przekroczeń normatywów w 3 zakładach. Liczba pracowników, którym poprawiono warunki pracy w zakresie przekroczeń normatywów higienicznych to 132 osoby.
2. Poprawę bezpieczeństwa pracy w pomieszczeniach pracy oraz poprawę stanu sanitarnego w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych i w pomieszczeniach pracy wyegzekwowano w 9 zakładach dla 259 pracowników.
3. W porównaniu z rokiem 2022 liczba stwierdzonych chorób zawodowych zwiększyła się z 1 do 17. Stwierdzone choroby zawodowe nie miały związku z przekroczeniami NDS i NDN czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy. Nie wydawano decyzji dotyczących narażenia na wirus SARS-CoV-2.

Największa liczba stwierdzonych w 2023 r. chorób zawodowych występuje w PKD 10 – produkcja artykułów spożywczych.

4. W porównaniu z rokiem 2022 liczba zakładów, w których występują czynniki rakotwórcze zwiększyła się do 45 zakładów. Na substancje, mieszaniny, czynniki i procesy o działaniu rakotwórczym lub mutagennym narażonych jest 937 pracowników, w tym w narażeniu na promieniowanie jonizujące pracują 63 osoby.

Wzrost liczby zakładów, w których występują czynniki lub procesy o działaniu rakotwórczym lub mutagennym związany jest nowelizacją Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy i wprowadzeniem do wykazu czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym nowych procesów technologicznych tj.: prac związanych z narażeniem na pył drewna, prac związanych z narażeniem na krzemionkę krystaliczną - frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy oraz prac związanych z narażeniem pracowników na spaliny emitowane z silników Diesla.

5. Podczas nadzoru nad warunkami obrotu produktami kosmetycznymi wycofano z obrotu produkty kosmetyczne oznakowane niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz ze względu na zawartość w składzie substancji zakazanej, tj. butylphenyl metylpropionalu (lilial).
6. Podczas działalności nadzorczej zaobserwowano znaczną poprawę jakości merytorycznej kart charakterystyk opracowywanych i dostarczanych przez producentów chemikaliów, co skutkuje podniesieniem poziomu wiedzy na temat szkodliwości środków chemicznych stosowanych w zakładach pracy.
7. Na terenie powiatu ełckiego w 2023 roku nie stwierdzono podmiotów wprowadzających do obrotu środki zastępcze, ani nowe substancje psychoaktywne.
8. Do PSSE w Ełku nie wpłynęły powiadomienia informujące o zatruciach, których przyczyną mogło być spożycie środków zastępczych (nowych substancji psychoaktywnych).

5.7 Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2024 roku w zakresie Higieny Pracy

Działania Pionu Higieny Pracy będą zmierzały do:

- zwiększenia skuteczności podejmowanych działań w celu uzyskania zgodności warunków pracy z przepisami prawnymi, w szczególności określającymi dopuszczalne normatywy higieniczne czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy
- kontynuacji nadzoru nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3
- wzmożonego nadzoru nad wytwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów kosmetycznych
- wzmożonego nadzoru nad produktami biobójczymi należącymi do grupy produktowej PT14 (produkty do zwalczania gryzoni) i PT18 (produkty do zwalczania owadów, roztoczy i innych stawonogów) stosowanymi do deratyzacji i dezynsekcji pomieszczeń i zabudowań
- wzmożonego nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu dezynfektantów i algicydów stosowanych do dezynfekcji i zabezpieczania basenów kąpielowych
- realizacji zharmonizowanego projektu REF – 12 dotyczącego kontroli zgodności importowanych substancji, ich mieszanin oraz wyrobów

- kontynuacji nadzoru nad przestrzeganiem przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem, bądź zabezpieczeniem wyrobów zawierających azbest
- kontynuacji nadzoru nad wytwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych
- podnoszenia świadomości społeczeństwa poprzez udzielanie porad i informacji w zakresie: narażenia na radon w pomieszczeniach, znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu oraz dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu stężenia radonu.

6. Higieny Dzieci i Młodzieży

6.1. Zakres sprawowanego nadzoru.

Higiena Dzieci i Młodzieży sprawuje bieżący nadzór nad stanem sanitarno-technicznym placówek nauczania i wychowania oraz wypoczynku letniego i zimowego na terenie miasta Ełk oraz gmin Ełk, Kalinowo, Prostki, Stare Juchy.

Środowisko szkolne ocenia się pod względem:

- higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych,
- prawidłowości oświetlenia pomieszczeń do nauki,
- przestrzegania zasad higieny pracy umysłowej ucznia.

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w tym zakresie ma na celu zapewnienie optymalnych warunków pracy oraz wypoczynku dzieci i młodzieży.

6.2 Działalność kontrolno-represyjna

Na terenie powiatu ełckiego w **2023r.** ogółem działalność prowadziło **240** placówek w tym: **98** placówek stałych, **142** sezonowych t.j. **120** turnusów letniego wypoczynku dzieci i młodzieży i **22** turnusy zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży

Bieżącym nadzorem sanitarnym łącznie:

- objęto **119** placówek, w tym:
 - **52** placówki stałe
 - **67** placówek wypoczynku dzieci i młodzieży (**53** turnusy letniego i **14** turnusów zimowego wypoczynku)
- przeprowadzono ogółem **157** kontroli sanitarnych
- wydano – **17** decyzji administracyjnych (w tym 2 zmieniające termin wykonania) oraz **14** decyzji płatniczych.

Nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł .

6.3 Stan sanitarno-techniczny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych.

Rodzaj placówek	Liczba placówek objętych ewidencją (stan na koniec roku sprawozdawczego)	Liczba przeprowadzonych kontroli placówek	Liczba dzieci i młodzieży w kontrolowanych placówkach	Budynki			
				nieprzystosowane	w złym stanie		
					Zarówno technicznym oraz porządku i czystości	tylko technicznym	porządku i czystości
Kluby Dziecięce	1	0	0	-	-	-	-
Żłobki publiczne	2	3	244	-	-	-	-
Żłobki niepubliczne	5	6	135	-	-	-	-
Przedszkola publiczne	14	16	1590	-	-	-	-
Przedszkola niepubliczne	18	5	222	-	-	-	-
Inne formy wychowania przedszkolnego publiczne	2	0	0	-	-	-	-
Inne formy wychowania przedszkolnego niepubliczne	2	2	9	-	-	-	-
Szkoły podstawowe publiczne	17	21	4732	-	-	-	-
Szkoły podstawowe niepubliczne	1	1	92	-	-	-	-
Licea ogólnokształcące	2	0	0	-	-	-	-
Technika	1	1	153	-	-	-	-
Branżowe szkoły I i II stopnia	1	1	25	-	-	-	-
Szkoły specjalne	-	-	-	-	-	-	-
Zespoły szkół	10	17	3457	-	-	-	-
Szkoły policealne	1	1	89	-	-	-	-
Warsztaty szkolne	1	0	0	-	-	-	-
Bursy i internaty	1	1	440	-	-	-	-
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	1	0	0	-	-	-	-
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	5	3	38	-	-	-	-
Placówki z pobytem całodobowym (<i>domy pomocy</i>)	1	0	0	-	-	-	-
Placówki wsparcia dziennego	6	3	180	-	-	-	-
Międzyszkolne ośrodki sportowe	1	1	146	-	-	-	-
Pozaszkolne placówki specjalistyczne	2	2	487	-	-	-	-
Domy wczasów dziecięcych	1	0	0	-	-	-	-
Szkoły wyższe	2	2	580	-	-	-	-
Razem:	98	86	12039	-	-	-	-

a) Nowo oddane w nowych obiektach

- Przedszkole Samorządowe w Prostkach,
- Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Prostkach.

b) Nowo otwarte placówki w obiektach istniejących:

- Publiczne Przedszkole „Pitagoras” w Stradunach,
- Liceum Ogólnokształcące ZDZ Białystok z siedzibą w Ełku,
- Szkoła Branżowa I i II ° ZDZ Białystok z siedzibą w Ełku.

c) Stan techniczny obiektów przedszkolnych i szkolnych.

W roku sprawozdawczym niewłaściwy stan sanitarno-techniczny stwierdzono w 3 przedszkolach, 4 szkołach podstawowych, 3 zespołach szkół i 1 szkole policealnej i wydano 11 decyzji administracyjnych w celu poprawy stanu sanitarno-technicznego tych placówek.

Kontrole sanitarne wykazały, że wszystkie obiekty skontrolowane podłączono do wodociągów publicznych. Spośród 52 skontrolowanych obiektów w tym zakresie, 51 podłączono do kanalizacji centralnej, 1 obiekt korzysta ze zbiorników bezodpływowych (szamba).

Podczas kontroli sanitarnych oceniano również dostępność uczniów do urządzeń sanitarnych. Stwierdzono nie zachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych w 7 placówkach - w 2 szkołach podstawowych, 3 zespołach szkół, 1 szkole branżowej, 1 technikum.

W jednej szkole podstawowej w pomieszczeniach sanitarnych stwierdzono brak ciepłej bieżącej wody do mycia rąk przez cały rok (ciepłą wodą zapewnioną tylko w okresie grzewczym).

6.4. Ocena zaplecza sportowo – rekreacyjnego (infrastruktury) do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach.

Przeprowadzono analizę warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego na terenie powiatu ełckiego. Pod tym kątem sprawdzono warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w 22 szkołach wszystkich typów - 14 szkół posiada szkolny zespół sportowy, w tym 10 z boiskiem i 4 bez boiska, 2 szkoły salę gimnastyczną lub rekreacyjną z boiskiem, 1 szkoła posiada salę gimnastyczną i salę zastępczą bez boiska, 1 szkoła podstawowa korzysta na stałe z hali sportowej, 1 szkoła wiejska posiada tylko boisko sportowe, 3 szkoły nie posiadają własnej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, ale korzystają z infrastruktury do prowadzenia zajęć w-f poza placówką.

W dalszym ciągu stwierdza się, że zajęcia z wychowania fizycznego odbywają się w korytarzach szkolnych w 2 szkołach podstawowych niezależnie od posiadania warunków do prowadzenia wychowania fizycznego. W trakcie czynności kontrolnych oceniono również dostępność do natrysków szkolnych oraz stopień ich wykorzystania przez uczniów. Kontrole sanitarne wykazały, że uczniowie szkół, w których funkcjonują sale gimnastyczne z pełnym zapleczem sanitarnym, korzystają z natrysków tylko po zajęciach dodatkowych.

6.5. Ocena środowiska szkolnego pod względem zapewnienia uczniom higienicznych warunków nauki.

Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad placówkami szkolnymi również w zakresie kontroli organizacji pracy ucznia i obejmuje:

- higieniczną ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych
- ocenę dostosowania stanowiska pracy do wzrostu ucznia
- ocenę natężenia oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach do nauki.

a) Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

Rok	Liczba		Stwierdzono niewłaściwe	
	skontrolowanych szkół	skontrolowanych oddziałów	liczba placówek	liczba oddziałów
2021	1	18	1	11
2022	2	16	-	-
2023	8	99	-	-

W **2023** roku oceniono tygodniowy plan zajęć lekcyjnych w **8** szkołach podstawowych w **99** oddziałach. Niewłaściwych rozkładów zajęć dydaktyczno-wychowawczych, niezgodnych z zasadami higieny pracy umysłowej nie stwierdzono.

b) Ocena dostosowania stanowiska pracy do wzrostu ucznia

Stanowisko pracy ucznia (stolik i krzesło), z którego korzysta uczeń spędzając znaczną część czasu w szkole ma istotny wpływ na jego postawę i zdrowie (prawidłowe kształtowanie się kręgosłupa, prawidłowe funkcjonowanie narządów wewnętrznych). Mając na uwadze zdrowie dzieci i młodzieży konieczne jest zapewnienie uczniom stanowisk pracy (stolik i krzesło) dostosowanych do wymagań ergonomii.

Badania dostosowania stanowiska pracy do wzrostu ucznia.

Rok	Liczba			Stwierdzono niewłaściwe		
	placówek skontrolowanych	skontrolowanych oddziałów	Zbadanych uczniów	liczba placówek	liczba oddziałów	Siedzących nieprawidłowo
2021	2	14	196	-	-	-
2022	4	27	399	-	-	-
2023	5	22	463	1	1	18

Oceniono dostosowanie mebli do wzrostu uczniów w **5** szkołach podstawowych w **22** oddziałach.

*Badaniami objęto ogółem **463** uczniów i stwierdzono, że w **1** szkole w **1** oddziale **18** uczniów korzysta ze stanowisk niedostosowanych do ergonomii.*

W porównaniu do poprzednich lat sytuacja w tym zakresie nieznacznie uległa pogorszeniu - w roku **2021r.** i **2022r.** nie stwierdzono mebli edukacyjnych niedostosowanych do wzrostu uczniów.

c) Posiadanie przez szkoły certyfikatów na meble i sprzęt sportowy

Przeprowadzona ocena w zakresie posiadania przez szkoły i placówki certyfikatów na meble w placówkach oświatowych oraz posiadania przez szkoły i placówki certyfikatów na sprzęt sportowy w placówkach oświatowych na terenie powiatu wykazała, że wszystkie skontrolowane placówki posiadają certyfikaty na meble i sprzęt sportowy.

d) Przerwy międzylekcyjne i zapewnienie warunków do przechowywania

Sprawdzono również organizację przerw międzylekcyjnych w szkołach naszego powiatu. Na 19 skontrolowanych szkół 17 zapewniło przerwy krótsze niż dziesięć minut i przynajmniej jedną przerwę dłuższą, 2 szkoły zapewniają wszystkie przerwy 10-minutowe i 1 dłuższą. Wszystkie skontrolowane szkoły umożliwiały spędzenie przerw na świeżym powietrzu.

e) Warunki na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych

Podczas kontroli sanitarnych sprawdzano również spełnienie obowiązku dotyczącego zapewnienia warunków na przechowywanie części podręczników i przyborów szkolnych, zgodnie z rozporządzeniem MEN. Spośród skontrolowanych placówek pod tym kątem wszystkie spełniły ten obowiązek

f) Badanie obciążenia uczniów tornistrami

W 2023r. pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku przeprowadzili badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych. Badaniami objęto dwie szkoły podstawowe, jedną wiejską i jedną miejską. Przeprowadzono ważenie tornistrów w 27 oddziałach. Badania obciążenia uczniów tornistrami przeprowadzono wśród 452 uczniów i stwierdzono, że u 245 uczniów waga tornistrów wynosiła do 10% masy ciała, u 155 uczniów waga tornistrów wynosiła od 10% do 15% masy ciała i u 52 uczniów waga tornistrów wynosiła powyżej 15% masy ciała.

Za właściwy stosunek ciężaru plecaka do wagi jego użytkownika, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, przyjęto wartość do 15%. Powyżej tego odsetka, stosunek wagi plecaka do masy ciała uznano za nieprawidłowy. Przeprowadzono analizę wyników i stwierdzono u 52 uczniów niewłaściwy stosunek wagi plecaka do masy ciała, co stanowi, że 11% uczniów nosi tornistry/plecaki powyżej zalecanej wartości, natomiast w 2022r. nieprawidłowy wskaźnik czyli powyżej 15% ciężaru tornistra względem masy ciała stwierdzono u 15% badanych uczniów.

g) Prowadzenie dożywiania w szkołach

Posiłek podawany w czasie pobytu dziecka w przedszkolu lub szkole jest jednym z niezbędnych elementów racjonalnego żywienia, który warunkuje prawidłowy rozwój, jego dobre samopoczucie i zdolność do pracy lub zabawy. Młodemu organizmowi powinno się zapewniać posiłki średnio w odstępach czterogodzinnych w ciągu dnia. Analizując tygodniowe rozkłady zajęć i czas pobytu dziecka w placówce szkolnej, czy przedszkolnej, należy stwierdzić, że dziecko poza domem spędza więcej niż cztery godziny. W związku z tym należy dążyć do zapewnienia dziecku na terenie placówki, możliwość spożycia przynajmniej jednego ciepłego posiłku.

Spośród 20 szkół skontrolowanych, obiad dwudaniowy wydawało 12 szkół i z tej formy dożywiania skorzystało 2471 uczniów, w tym z posiłków dofinansowywanych – 202.

6.6. Opieka medyczna w placówkach oświatowo-wychowawczych.

Kolejnym zagadnieniem, które w 2023 r analizowała Inspekcja Sanitarna, były warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami. Wszystkie skontrolowane gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej pozostawały we właściwym stanie technicznym i sanitarnym.

Spośród 20 skontrolowanych szkół wszystkich typów 15 placówek szkolnych posiada gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami. W dwóch przypadkach, spośród skontrolowanych placówek profilaktyczna opieka nad uczniami realizowana jest w pomieszczeniach zastępczych na terenie szkoły oraz w dwóch przypadkach poza terenem szkoły.

6.7. Nadzór nad gospodarką substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach.

Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadziła nadzór nad substancjami preparatami chemicznymi znajdującymi się w pracowniach chemicznych w szkołach.

Rodzaj placówki	W ewidencji	skontrolowanych	posiadających substancje i preparaty chemiczne	Brak aktualnego spisu posiadanych substancji i preparatów chemicznych	Brak wymaganych kart charakterystyki substancji i preparatów chemicznych	Brak oznakowania bądź oznakowanie niezgodne z przepisami	Przechowywanie substancji chemicznych i ich mieszanin niezgodnie z przepisami	Liczba wydanych decyzji administracyjnych/Liczba mandatów karnych
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Szkoły Podstawowe	18	11	7	-	-	-	-	-
Technika	1	1	-	-	-	-	-	-
Licea	2	0	-	-	-	-	-	-
Szkoła Branżowa I i II °	1	1	-	-	-	-	-	-
Zespoły szkół	10	6	2	-	-	-	-	-
Szkoły policealne	1	1	-	-	-	-	-	-
RAZEM	33	20	9	-	-	-	-	-

W roku sprawozdawczym w 20 placówkach szkolnych przeprowadzono kontrole sanitarne gabinetów chemicznych, pod kątem prawidłowej dokumentacji substancji chemicznych i ich mieszanin oraz prawidłowego oznakowania, zabezpieczenia i przechowywania. W wyniku kontroli stwierdzono, że szkoły wyposażone w gabinety chemiczne (9) posiadają aktualne spisy substancji chemicznych i ich mieszanin. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

6.8 Nadzór nad sezonowymi placówkami wypoczynku dla dzieci i młodzieży

W roku 2023 pion higieny dzieci i młodzieży nadzorował również sezonowy wypoczynek dzieci i młodzieży. W roku sprawozdawczym oceniano stan przygotowania obiektów wczasowych do letniego wypoczynku dzieci i młodzieży. Stwierdzono, że baza noclegowa

w skontrolowanych obiektach sezonowych (2 obiekty) była przygotowana do przyjęcia dzieci i młodzieży podczas wypoczynku letniego 2023.

W **2023** roku na terenie Powiatu Ełckiego według elektronicznej bazy MEN ogółem funkcjonowało **142** turnusy wypoczynku dzieci i młodzieży w tym: **120** turnusów wypoczynku letniego oraz **22** turnusy wypoczynku zimowego.

Ogółem skontrolowano **67** turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży, w tym letnich **53** oraz zimowych **14**. Łącznie na terenie Miasta Ełku i gmin z terenu Powiatu Ełckiego w skontrolowanych turnusach wypoczywało **4197 dzieci i młodzieży**.

Podczas oceny warunków zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży zorganizowanego na terenie powiatu ełckiego, w czasie bieżących kontroli sanitarnych niewłaściwy stan sanitarny stwierdzono na jednym turnusie letniego wypoczynku dzieci i młodzieży – obóz zorganizowany pod namiotami bez stałej infrastruktury komunalnej.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego terenu wokół namiotów mieszkalnych oraz wyposażenia w namiocie sanitarnym,
- doły chłonne zorganizowane na terenie obozu nie dezynfekowane i nieprawidłowo zabezpieczone,

Opieka lekarsko - pielęgniarska w większości organizatorzy wypoczynku zapewniają opiekę lekarską lub pielęgniarską, zwłaszcza w obiektach całorocznych lub okazjonalnie wykorzystywanych do wypoczynku dzieci i młodzieży oraz na wypoczynku zorganizowanym pod namiotami.

W roku 2023 wpłynęły 3 interwencje dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego na turnusie wypoczynku zimowego i na turnusie wypoczynku letniego oraz niewłaściwego stanu technicznego niepublicznego żłobka. Przeprowadzone kontrole sanitarne i postępowanie wyjaśniające w dwóch przypadkach potwierdziły zasadność interwencji, a w jednym przypadku uznano interwencję za bezzasadną. W jednym przypadku wszczęto postępowanie administracyjne.

6.9. Pisma z wnioskami kierowane do urzędów i instytucji.

- opracowano i przekazano do Starostwa Powiatowego raport o stanie sanitarnym nadzorowanych placówek oświatowo-wychowawczych,
- przekazano na Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Starostwa Powiatowego raport dotyczący bezpieczeństwa sanitarnego ze szczególnym uwzględnieniem wypoczynku dzieci i młodzieży,
- przekazano do Starostwa Powiatowego raport z przebiegu wypoczynku letniego dzieci i młodzieży „Bezpieczne wakacje 2023”.

6.10. Wnioski ze sprawowanego nadzoru.

- Stan sanitarno-techniczny placówek szkolnych i oświatowo wychowawczych ciągle ulega poprawie.
- W dalszym ciągu powstają nowe placówki w nowych budynkach .

- Wyegzekwowano w całości **16 decyzji** administracyjnych, w tym przeniesionych z lat ubiegłych **11**.

Poprawiono stan sanitarno-techniczny:

Przedszkola:

- w 2 placówkach poprawiono warunki do utrzymania higieny - zapewniono termostaticzne zawory mieszające zapobiegające poparzeniom oraz przeprowadzono remont jednego pomieszczenia sanitarnego dla dzieci,
- w 1 placówce poprawiono warunki do przechowywania odzieży wierzchniej dzieci – pomieszczenie szatni wyremontowano a wyposażenie dostosowano do ergonomii,
- w 3 placówkach poprawiono natężenie oświetlenia sztucznego na stanowiska poprzez wymianę punktów oświetleniowych, okazano wyniki pomiarów badań.

Szkoły Podstawowe:

- w 2 placówkach sale lekcyjne, korytarze szkolne, pomieszczenia sanitarne, salę gimnastyczną doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-technicznego,
- w 2 szkołach wyremontowano oraz wymieniono wyposażenie w pomieszczeniach sanitarnych.

Zespoły Szkół:

- w 3 placówkach sale lekcyjne, wyposażenie w salach lekcyjnych, korytarze szkolne pomieszczenia sanitarne, sale gimnastyczne doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-technicznego,
- w 1 zespole wymieniono meble w pracowni metodycznej,
- w 2 zespołach przeprowadzono remont kapitalny bloków sportowych wraz z pomieszczeniami sanitarno-higienicznym – remont szatni, antresoli przy sali gimnastycznej, klatki schodowej, korytarzy oraz sali rekreacyjnej,
- zapewniono w 1 placówce meble edukacyjne dostosowane do ergonomii.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w roku sprawozdawczym uległa poprawie – wybudowano pełnowymiarową salę gimnastyczną przy jednej szkole podstawowej oraz przeprowadzono remont kapitalny 2 sal gimnastycznych w 2 zespołach szkół.

Trudności:

Warunki do prowadzenia zajęć w-f za małe względem potrzeb - niezależnie od posiadania infrastruktury do prowadzenia zajęć w-f , w dalszym ciągu uczniowie w **2 skontrolowanych szkołach podstawowych** ćwiczą w korytarzach szkolnych niezależnie od posiadania infrastruktury do posiadania zajęć w-f .

Szkoły do których dzieci są dowożone:

- Szkoły podstawowe (4)– 171 dzieci
- Zespoły Szkół (1) - 53 dzieci

6.12. Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2024 roku w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży będą zmierzały do:

- dążenia do podnoszenia standardów zakładów nauczania i wychowania
- eliminowania czynników uciążliwych ze środowiska pracy ucznia (stanowisk niedostosowanych do ergonomii; niewłaściwego natężenia oświetlenia sztucznego)
- dążenie do poprawy warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego
- dążenie do zapewnienia dzieciom i młodzieży optymalnych warunków pobytu na turnusach wypoczynkowych w zorganizowanych placówkach wczasów letnich i zimowych
- podnoszenia świadomości społecznej wśród uczniów i rodziców w celu tworzenia właściwych warunków pracy ucznia w szkole i w domu
- kontynuowania monitoringu w zakresie obciążenia uczniów tornistrami oraz prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu wyeliminowanie lub ograniczenie nadmiernego ciężaru plecaków

7. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zapobiegawczy nadzór sanitarny w 2023r. sprawowano przede wszystkim poprzez:

- uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- opiniowanie planowanych przedsięwzięć w zakresie, czy istnieje potrzeba przeprowadzenia oceny oddziaływania inwestycji na środowisko
- uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia
- uzgadnianie projektów budowlanych przedsięwzięć
- wydawanie opinii w zakresie spełnienia wymagań sanitarno-higienicznych obiektów
- udział w procedurach dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych
- uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy

I. CZĘŚĆ STATYSTYCZNA

W ramach Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowane były następujące działania:

1. UZGADNIANIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Rozpatrzono 18 wniosków w tym:

- Wydano 8 opinii sanitarnych uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
- Wydano 0 opinii uzgadniające studium uwarunkowań i kierunków.
- Wydano 8 opinii dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Wydano 2 opinie ws. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- Ponadto sporządzono 1 wezwanie o uzupełnienie wniosku

2. UZGADNIANIE PROJEKTÓW DECYZJI O WARUNKACH ZABUDOWY

Rozpatrzono 5 wniosków tym:

- wydano 4 postanowienia uzgadniające decyzje o warunkach zabudowy
- wydano 1 pismo wyjaśniające dotyczące uzgodnienia decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego

3. UZGADNIANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ ZNACZĄCO ODDZIAŁUJĄCYCH NA ŚRODOWISKO W OPARCIU O USTAWĘ O OCENACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Rozpatrzono 3 wnioski w tym:

- Wydano 3 opinie sanitarne w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym: 0 opinii o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, 3 opinie o braku konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
- W zakresie uzgadniania warunków realizacji wydano 0 opinii sanitarnych określających warunki realizacji przedsięwzięć.
- Ponadto sporządzono 1 wezwanie o uzupełnienie wniosku

4. UZGADNIANIE DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ POD WZGLĘDEM WYMAGAŃ HIGIENICZNYCH I ZDROWOTNYCH

Rozpatrzone 11 wniosków o uzgodnienie dokumentacji projektowej w tym:

- Wydano 8 opinii sanitarnych uzgadniających dokumentację projektową (projekty budowlane, projekty technologiczne), w tym opinii sanitarnych bez zastrzeżeń -5 / z zastrzeżeniami - 3, nie uzgodniono dokumentacji w 3 przypadkach
- W 2 sprawach dokumentacja została wycofana przez wnioskodawcę.

5. UCZESTNICZENIE W DOPUSZCZENIU DO UŻYTKOWANIA OBIEKTU BUDOWLANEGO

Przeprowadzono 52 kontrole w tym 18 oględzin obiektów w trybie art. 56 Prawa budowlanego:

- Wydano 18 stanowisk w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym (bez zastrzeżeń -17, z zastrzeżeniami – 1)
- Wydano 32 stanowiska i opinie w sprawie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych innych obiektów – w tym w 2 przypadkach stwierdzono brak zgodności z uzgodnioną dokumentacją projektową lub z obowiązującymi przepisami.
- Przeprowadzono 2 kontrole w trakcie realizacji inwestycji tj. 1) budynek magazynowy z częścią socjalno-biurową wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Ełku ul. Stoczniowa, dz. nr 2878/1, 2) rozbudowa kompleksu oświatowego o wolnostojący budynek przedszkola przy istniejącym budynku szkoły podstawowej w Prostkach, Prostki, dz. nr 1457/16

1 kontrola tj. budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługami w parterze w Ełku, ul. Samsela, dz. nr 3878 niedoszła do skutku z uwagi na przerwę w budowie (kilkumiesięczne wstrzymanie prac budowlanych). W chwili obecnej budowa została wznowiona – stan zaawansowania: częściowo surowy zamknięty.

6. DECYZJE O NAŁOŻENIU OPŁATY

- Wydano 56 decyzji o nałożeniu opłaty za czynności wykonywane przez organy państwowej inspekcji sanitarnej w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

7. Ogółem: kontrole – 52

II. CZĘŚĆ OPISOWA

1. UZGADNIANIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ STUDIÓW UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO – wydano opinie sanitarne dla:

- 1) *projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Elk- Szyba”*,
- 2) *projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kalinowo II*
- 3) *projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Konieczki, gm. Elk, obejmującego część działki 73/10*
- 4) *projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Konieczki, gm. Elk, w obrębie Elk, obejmującego działkę nr 98*
- 5) *projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zwanego „Elk-Obwodnica V”*,
- 6) *projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zwanego „Elk-Szkolna”*,
- 7) *projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w gm. Elk, w obrębie geod. Kałęczyny, obejmującego działki nr13, 16/1, 16/2, 15/2, 14/1, 14/3, 14/4, 19, 18, 17/11, 17/12, 17/7,*
- 8) *projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Lipińskie Małe, gm. Prostki*

2. UZGADNIANIE PROJEKTÓW DECYZJI O WARUNKACH ZABUDOWY – wydano 4 postanowienia

- warunki zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie budynku mieszkalnego jednorodzinnego, lokalizacja inwestycji: Gmina Prostki, obręb Olszewo, działka gruntu obejmująca działkę ewidencyjną o nr 13/6
- warunki zabudowy dla budynku mieszkalnego jednorodzinnego, gmina Kalinowo, obręb Romoty, działka gruntu obejmująca część działki ewidencyjnej o nr 32/10.
- Warunki zabudowy dla inwestycji polegającej na budowie budynku magazynowego na maszyny rolnicze w zabudowie zagrodowej w gminie Prostki, obręb Krzywe, dz. nr 153/2
- warunki zabudowy dla budynku mieszkalnego jednorodzinnego, gmina Kalinowo, obręb Romoty, działka gruntu obejmująca część działki ewidencyjnej o nr 32/8.

3. UZGADNIANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ ZNACZĄCO ODDZIAŁUJĄCYCH NA ŚRODOWISKO W OPARCIU O USTAWĘ O OCENACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

- 1) Wydano 0 opinii sanitarnych określających warunki realizacji przedsięwzięć dla których było prowadzone postępowanie środowiskowe.
- 2) Dla 0 przedsięwzięć stwierdzono potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
- 3) Wydano 3 opinie stwierdzające brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko:

- budowa sieci elektroenergetycznej - wprowadzeń napowietrznej linii 110 kV relacji Ełk-Grajewo do stacji elektroenergetycznej Lipińskie Małe, planowanego do lokalizacji na dz. nr 52,51, 56, 86, 76, 77/2 w obrębie Miłusze
- budowa farmy fotowoltaicznej zlokalizowanej na części dz. nr 3 w obrębie Jebramki, gm. Prostki
- budowa budynku magazynowego z częścią socjalno-biurową wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budynkiem stróżówki, parkingami, drogami wewnętrznymi, podziemnymi zbiornikami gazu o poj. 6x6400l, stacją transformatorową SN, agregatem prądotwórczym, podziemnym zbiornikiem wody do celów pożarowych, zbiornikiem retencyjno-odparowującym oraz pompownią- w Ełku przy ul. Stoczniowej na działce nr 2878/1, obręb 0002 Ełk 2

4. UZGADNIANIE DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ – wydano 11 opinii sanitarnych, w tym m. in. dla:

- 1) *projektu adaptacji lokalu usługowego na poradnię medycyny paliatywnej w Ełku, ul. Dąbrowskiego 10 lok U5*
- 2) *projekt aranżacji pomieszczeń na I piętrze w budynku Parku Naukowo-Technologicznego w Ełku na laboratorium ALAB Laboratoria Sp. z o. o. w Ełku, ul. Podmiejska 5*
- 3) *projekt technologiczny lokalu gastronomicznego przy ul. Nadjezionnej 21/U2 w Ełku*
- 4) *Adaptacja i zmiana sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego jednorodzinnego na gabinet kosmetyczny w Ełku, ul. Ogrodowa 2A*
- 5) *Projekt technologiczny zakładu „Deser i kafa”, ul. Wojska Polskiego 46, Ełk*
- 6) *Projekt technologiczny adaptacji magazynu na magazyn przejściowy w Ełku, ul. Bora Komorowskiego nr 2, dz. nr 1266/25*

5. ODBIORY OBIEKTÓW BUDOWLANÝCH/BUDOWLI

Inwestycje uruchamiane w 2023 r. mające wpływ na stan sanitarno-higieniczny miasta i powiatu ełckiego:

Oczyszczalnie ścieków - brak uruchamianych oczyszczalni ścieków

Sieci wodociągowe i kanalizacyjne - brak uruchamianych sieci wodociągowych i kanalizacyjnych

Stacje uzdatniania wody - brak uruchamianych stacji uzdatniania wody

Podmioty wykonujące działalność leczniczą

- Zakład Opieki paliatywnej i długoterminowej: Poradnia Medycyny Paliatywnej, Ełk, ul. Dąbrowskiego 10 lok. U5
- Panmedica Centrum Rehabilitacji, 19-300 Ełk, Zdunki 10A
- Gabinet lekarski, sklep optyczny, 19-300 Ełk, ul. Wojska Polskiego 67, lok. U6
- Apteka ogólnodostępna , 19-300 Ełk, , ul. Tuwima 20/1U

Obiekty nauki i wychowania

- Niepubliczne Przedszkole Plastuś, 19-300 Ełk, ul. Słowackiego 28
- Sala Gimnastyczna z budynkiem zaplecza i urządzeniami budowlanymi, Prostki, ul. Szkolna 9, dz. nr 1457/16

- Rozbudowa kompleksu oświatowego o wolnostojący budynek przedszkola przy istniejącym budynku szkoły podstawowej (dawnego Gimnazjum) w Prostkach, Prostki, dz. nr 1457/16

Zakłady pracy zatrudniające powyżej 10 osób

- Zmiana sposobu użytkowania budynku magazynowego i łącznika na budynek produkcyjno-magazynowy, Ełk, ul. Strefowa i ul. Okrężna, dz. nr : 2846/5, 2753/14, 2753/22, 2161/9 i część 2753/15, 2846/7, 2753/36
- Rozbudowa hali magazynowej o część produkcyjną i magazyn wysokiego składowania z częścią socjalną, Ełk, ul. Krzemowa 2
- Budowa budynku produkcyjnego, 19-335 Prostki, Niedźwiedzkie 3B, dz. nr 22/9
- Budowa zakładu (budynek magazynowo-produkcyjny) do produkcji listew przypodłogowych z płyt MDF-I etap inwestycji, budynek magazynowy z zadaszeniem ciągów pieszo-jezdnych- II etap inwestycji, budowa płyty fundamentowej instalacji odpylania pyłu produkcyjnego z wiatą – II etap inwestycji w Ełku, ul. Krzemowa 10, dz. nr 2764/1, 2764/6

Obiekty handlowe i usługowe

1. Budynek handlowo-usługowy wraz z infrastrukturą techniczną (sklep branży spożywczej w Nowej Wsi Ełckiej, ul. Ełcka 13)
2. Warsztat samochodowy, Ełk, dz. nr 2781/88
 - Budynek usługowy-warsztat samochodowy z urządzeniami budowlanymi, Przykopka 27
 - Budynek handlowo- usługowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą, Stare Juchy, ul. Jeziorna 7E
 - Budynek usługowy, Ełk, ul. Kilińskiego, dz. nr 3073/2, 3074, 3075
 - Sklep branży spożywczej „Żabka”, 19-300 Ełk, ul. Targowa 4, lok. U-1
 - Sklep spożywczy – Viking Point, 19-300 Ełk, ul. Wojska Polskiego 57
 - Sklep branży spożywczej „Żabka”, 19-300 Ełk, ul. Kilińskiego 40, lok. U-3, 19-300 Ełk
 - Remont i przebudowa budynku handlowo-usługowego „Biedronka” wraz z zagospodarowaniem terenu, Ełk, ul. Miłosza 2

Obiekty turystyczne i rekreacyjne

1. Brak uruchamianych obiektów turystycznych i wypoczynkowych

Inne obiekty użyteczności publicznej

- Lokalne Centrum Sterowania Ełk, Ełk, ul. Kościuszki, dz. nr 1263/44
- Budynek mieszkalno-usługowy, 19-300 Ełk, ul. Pułaskiego 4, dz. nr 343/10, 343/11
- Budowa spopielnarni z dwoma podziemnymi zbiornikami na gaz o pojemności 6400 l, zewnętrzną i wewnętrzną instalacją gazową, zewnętrznymi instalacjami kanalizacji deszczowej, sanitarnej, wodociągowej, i elektrycznej na działkach nr 134/2, 134/1, 134/3 w obrębie 0003 Bartosze, gm. Ełk
- Rewitalizacja Budynków Zboru Kościoła Chrześcijan Baptystów w Ełku z otoczeniem, dz. nr 380,388, 373/3, 373/49 obręb Ełk 1, ul. 3 Maja 8,

8. PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Do zadań Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej należy inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie i nadzorowanie działalności oświatowo - zdrowotnej w celu kształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych. Kierunki przyjęte do realizacji wynikały z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Uwzględniały wytyczne Oddziału Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Olsztynie, Głównego Inspektoratu Sanitarnego, jak też wynikały z potrzeb lokalnych.

Działalność prozdrowotna realizowana była poprzez programy edukacyjne, akcje informacyjno-edukacyjne oraz ogólnopolskie kampanie informacyjne. W 2023 roku czynności podejmowane i realizowane przez Powiatową Stację Sanitarно-Epidemiologiczną w Ełku, podobnie jak w latach ubiegłych, obejmowały głównie profilaktykę chorób oraz promocję zdrowego, wolnego od nałogów i uzależnień stylu życia, a także rozwijanie indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie własne i swoich najbliższych.

Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę!”

Celem ogólnopolskiego programu edukacyjnego „Trzymaj Formę!” jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety.

W roku szkolnym 2022/2023 do XVI edycji programu przystąpiło 6 szkół podstawowych z terenu powiatu ełckiego. Działaniami objęto dzieci i młodzież, a także rodziców, opiekunów oraz kadrę pedagogiczną. Koordynatorzy szkolni wzięli udział w szkoleniu, na którym oprócz podsumowania minionej edycji, założeń programu i sprawozdawczości, szczególną uwagę poświęcono także wpływowi diety na środowisko, segregacji odpadów, zakupom. Pozostałe działania związane były z przesyłaniem szkołom bieżących informacji dotyczących realizacji programu, dystrybucją materiałów oraz propagowaniem programu na stronie internetowej stacji.

Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy, a także zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

W roku szkolnym 2022/2023 w programie uczestniczyły 2 przedszkola. Podczas zajęć dzieci uczyły się rozpoznawać różne źródła dymu, w szczególności wydobywanie dymu papierosowego. Zwiększyły także swoją wiedzę na temat skutków palenia, oraz miejsc, w których mogą być narażone

na dym tytoniowy.

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”

Działania edukacyjne skierowane były do uczniów z IV klas szkół podstawowych, jak również rodziców i nauczycieli. Mimo, iż odsetek osób palących w Polsce spada, obserwuje się, że do palenia przystępują coraz młodsze dzieci. Okres krytyczny, kiedy uczniowie próbują różnych używek, przypada na przedział 9-10 lat. Dlatego głównym celem programu jest opóźnienie i zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.

W roku szkolnym 2022/2023 w programie uczestniczyło 8 szkół, w tym 292 uczniów z 16 klas IV szkół podstawowych.

Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych wśród dzieci uczęszczających do przedszkoli.

Okres ten w życiu dziecka jest niezmiernie ważnym etapem kształtowania się postaw determinujących aktualne i przyszłe zachowania dotyczące zdrowia. Dlatego też istotne jest edukowanie dzieci w zakresie prawidłowego żywienia już od najmłodszych lat. Utrwalone wówczas przyzwyczajenia zdrowotne i nawyki decydują o późniejszym stylu życia. Dodatkowo z badań wynika także, że żywność ekologiczna może mieć związek ze zdrowszym stylem życia. Konsumenci ekologiczni częściej dbają o dietę i aktywność fizyczną oraz cechuje ich istotnie mniejsze prawdopodobieństwo nadwagi i otyłości. Główne założenia programu obejmują: zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia oraz zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.

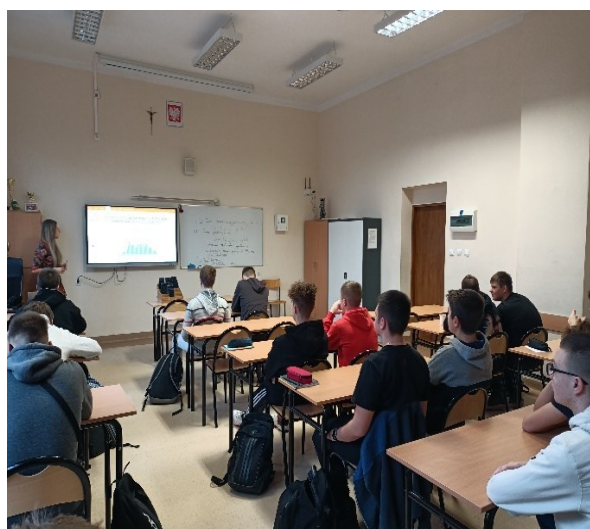
W roku szkolnym 2022/2023 udział w programie wzięło 5 przedszkoli, w tym 227 dzieci i 114 rodziców.

Krajowy program zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS

Działania dotyczące profilaktyki HIV/AIDS są realizowane w oparciu o Harmonogram realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS. Podejmowane są działania dotyczące profilaktyki zakażeń HIV wśród ogółu społeczeństwa oraz wśród osób o zwiększonym poziomie zachowań ryzykownych. Mają one na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS oraz promocję testowania w kierunku HIV.

Działania ukierunkowano m. in. na edukację i informowanie społeczeństwa. W ramach akcji profilaktycznej skierowanej do mieszkańców miasta w dniu 30.09.2023 r. na stoisku informacyjno-edukacyjnym można było skorzystać z porad dotyczących HIV, AIDS oraz chorób przenoszonych drogą płciową.

Z okazji obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS 04.12.2023 r. w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ełku odbył się „Powiatowy konkurs wiedzy o HIV i AIDS”, do udziału w którym zgłosiło się 12 uczniów z 4 szkół ponadpodstawowych. Pierwsze miejsce zdobyła uczennica Zespołu Szkół nr 1 im. Jędrzeja Śniadeckiego w Ełku. Patronat nad wydarzeniem objął Starosta Ełcki.

Światowy Dzień Walki z ADIS był także okazją do przeprowadzenia 2 zajęć edukacyjnych skierowanych do 44 uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Pozostałe działania polegały natomiast na dystrybucji materiałów edukacyjnych oraz przekazywaniu informacji poprzez media społecznościowe i stronę internetową.

Program profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Jest to program edukacyjny dla uczniów szkół ponadpodstawowych dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy. Głównym celem jest edukacja dziewcząt i chłopców oraz ich rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki raka szyjki macicy.

Osiąga się to poprzez:

- zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i wpływu wirusa HPV na jego powstawanie;
- podniesienie świadomości dotyczącej czynników ryzyka raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna);
- motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie;
- przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym;
- dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne

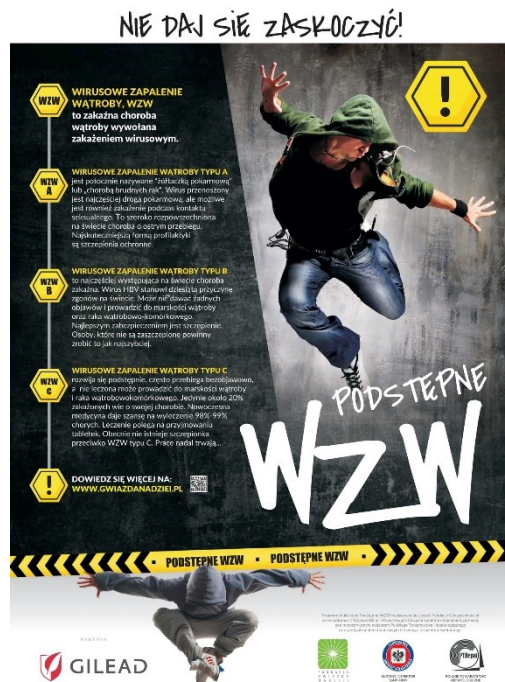
W roku szkolnym 2022/2023 program realizowano w 4 placówkach. Wzięło w nim udział 294 uczniów oraz rodzice i nauczyciele.

Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Jest to program profilaktyczny w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych. Nie skupia się on na negatywnych skutkach zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych ale na wartościach uznawanych przez młodych ludzi za ważne i na tym jak nadużywanie tych substancji może negatywnie wpływać na wartości takie jak miłość, rodzina i bezpieczeństwo.

W roku szkolnym 2022/2023 programem objęto 300 uczniów z 5 szkół ponadpodstawowych.

Program „Podstępne WZW”

Jest to program dotyczący profilaktyki zakażeń HAV, HBV, HCV będący odpowiedzią na pojawiające się wciąż nowe przypadki zakażeń. Głównym celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C, a także przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażeń HAV, HBV, HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie, pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością w zakresie własnych zachowań zdrowotnych, a także kształtowanie postawy tolerancji i zrozumienia wobec osób zakażonych.

W roku szkolnym 2022/2023 w edycji pilotażowej wzięły udział 2 szkoły ponadpodstawowe i 304 uczniów.

Program „Znamię! Znam je?”

Głównym celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka, a także przekazanie wiedzy na temat czynników ryzyka zachorowania na czerniaka, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki, a także wartości i odpowiednich zachowań oraz postaw. W roku szkolnym 2022/2023 w pilotażowej edycji programu wzięły udział 2 szkoły ponadpodstawowe i 775 uczniów.

Akcja „Moje dziecko idzie do szkoły”

Skierowana jest do rodziców oraz opiekunów dzieci, które w przyszłym roku szkolnym rozpoczną naukę w klasach I szkół podstawowych. Celem akcji jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia, ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych u dzieci oraz przekonanie o słuszności podejmowanych działań profilaktycznych zarówno w domu, jak i w środowisku szkolnym.

Działaniami edukacyjnymi objęto 215 rodziców z 8 placówek. Tematem spotkań były zagadnienia dotyczące zasad prawidłowego żywienia – przede wszystkim komponowania I i II śniadania jako kluczowych posiłków w diecie uczniów, a także informacje odnoszące się do wyboru właściwego plecaka i mebli do nauki.

Akcja „Zdrowe Wakacje” i „Bezpieczne ferie”

W ramach akcji „Zdrowe Wakacje” w terminie od 26.06.2023 r. do 31.08.2023 r. przeprowadzono 27 zajęć edukacyjnych skierowanych do uczestników wypoczynku letniego. Część spotkań odbyła się przy współpracy z pracownikami Komendy Powiatowej Policji w Ełku oraz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Ełku.

Edukacją objęto 26 turnusów i 1919 uczestników obozów, kolonii i półkolonii. Tematyka zajęć obejmowała znaczenie prawidłowego mycia rąk w profilaktyce chorób zakaźnych, wpływ nawodnienia dla prawidłowego funkcjonowania organizmu, zasady bezpiecznego korzystania z promieniowania słonecznego, profilaktykę chorób odkleszczowych, bąblowicy, WZW, a także higienę żywności oraz zasady prawidłowego odżywiania.

Działania informacyjno-edukacyjne były prowadzone również w mediach społecznościowych gdzie zamieszczono 30 postów dotyczących bezpieczeństwa zdrowotnego latem.

Podczas wypoczynku zimowego edukacją objęto 222 uczestników kolonii i półkolonii przebywających na terenie naszego powiatu. Omówiono przede wszystkim zagadnienia dotyczące prawidłowej higieny rąk oraz profilaktyki tytoniowej i e-papierosów.

Promocja Zdrowego stylu życia

We współczesnym świecie zmagamy się z plagą nadwagi i otyłości, która w coraz większym stopniu dotyka dzieci i młodzież i która daje podłoże do rozwoju chorób dietozależnych. Istnieje więc potrzeba stałego kształcenia w tym zakresie szczególnie osób młodych. W roku szkolnym 2022/2023 przeprowadzono 5 spotkań poświęconych edukacji żywieniowej dzieci i młodzieży, które były skierowane do uczniów szkół podstawowych oraz przedszkoli. W trakcie zajęć omówiono zasady prawidłowego żywienia i nawodnienia organizmu, a także zapobieganie niedoborom pokarmowym dietą. Zajęcia z przedszkolakami przeprowadzono w formie warsztatowej, w której dzieci wspólnie wykonały m. in. „Talerz Zdrowego Żywienia”.

Działania skierowane były także do 38 wychowanków Internatu, którzy wzięli udział w wykładzie na temat wpływu napojów energetyzujących na zdrowie.

Profilaktyka tytoniowa

Światowy Dzień bez Tytoniu i Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu

Głównym celem działań jest ograniczenie ekspozycji na dym tytoniowy w społeczeństwie. Realizacji tej idei służy zapobieganie zwiększania się liczby osób rozpoczynających palenie, zapobieganie wzrostowi narażenia na dym tytoniowy w miejscach użyteczności publicznej, zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości palenia wyrobów tytoniowych wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększenie liczby osób rzucających palenie.

W ramach Światowego Dnia bez Tytoniu przypadającego 31 maja przeprowadzono 2 zajęcia edukacyjne skierowane do uczniów technikum, natomiast w związku z obchodami Światowego Dnia Rzucania Palenia przeprowadzono 7 zajęć edukacyjnych dla 243 uczniów szkół ponadpodstawowych, a także przygotowano stoisko edukacyjne w jednej ze szkół podstawowych. Podczas zajęć omówiono korzyści wynikające z rzucenia palenia, skutki palenia czynnego i biernego, skutki palenia e-papierosów oraz wpływ tytoniu na ryzyko występowania nowotworów.

Kampania edukacyjna „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”

Celem kampanii jest propagowanie podstawowych zasad ochrony przed kleszczami, edukacja w zakresie prawidłowego usuwania kleszcza, zwiększenie społecznej świadomości w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze oraz zwiększenie wiedzy na temat szczepień ochronnych jako skutecznej metody profilaktyki kleszczowego zapalenia mózgu (KZM). W ramach kampanii odbył się wykład skierowany do 22 członków Klubu Seniora, zajęcia edukacyjne skierowane do 1919 uczestników wypoczynku letniego, a także przygotowano stoisko informacyjne dla mieszkańców miasta na którym udzielano porad z zakresu ochrony przed kleszczami oraz szczepień przeciw KZM.

Światowy Dzień Zdrowia

Światowy Dzień Zdrowia obchodzony jest co roku 7 kwietnia, w dniu powołania Światowej Organizacji Zdrowia. Hasło tego dnia ma na celu zwrócenie uwagi na najbardziej palące i zaniedbywane problemy zdrowotne na świecie.

W roku 2023 działania edukacyjne skierowane były do 120 uczniów szkół ponadpodstawowych. Obejmowały zasady prawidłowego żywienia, skutki spożycia żywności wysokoprzetworzonej i napojów energetyzujących, korzyści wynikające z uprawiania aktywności fizycznej, a także zaburzenia odżywiania ze szczególnym uwzględnieniem przyczyn, objawów i skutków anoreksji oraz bulimii.

Pozostałe działania

- **Profilaktyka mycia rąk** – Dbanie o higienę rąk jest ważnym elementem zapobiegającym rozwojowi wielu chorób. Działania w tym zakresie skierowane są głównie do najmłodszych. W roku szkolnym 2022/2023 edukacją objęto 166 przedszkolaków i 63 uczniów szkoły podstawowej.

- **Kampania EFSA – Wybieraj bezpieczną żywność** – W roku 2023 realizowano trzecią edycję kampanii, której głównie zagadnienia dotyczyły suplementów diety, higieny oraz znakowania żywności z uwzględnieniem alergenów pokarmowych. Działaniami edukacyjnymi objęto przede wszystkim dorosłych, ale także dzieci i osoby starsze. Łącznie 265 osób.

- **Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych** – Działania edukacyjne w zakresie szkodliwości alkoholu, nikotyny i narkotyków skierowano do 29 uczniów szkoły podstawowej z klas VII i VIII. Podczas spotkania omówiono w jaki sposób substancje psychoaktywne mogą wpływać na utratę zdrowia i życia u osób młodych oraz jaką rolę pełnią czynniki ryzyka i czynniki chroniące w procesie uzależnienia.

- **Profilaktyka nowotworów** – Z każdym rokiem wzrasta liczba osób chorych na nowotwory złośliwe. Choroby te mogą dotknąć każdego, dlatego regularne poddawanie się badaniom profilaktycznym daje szansę na szybsze wykrycie i skuteczniejsze leczenie. Również styl życia odgrywa tu fundamentalną rolę – odpowiednia dieta, regularna aktywność fizyczna, zaprzestanie palenia i unikanie alkoholu to istotne czynniki profilaktyczne. W ramach akcji edukacją objęto osoby starsze – 16 członków Klubu Seniora, a także osoby dorosłe obecne na akcji profilaktycznej skierowanej do mieszkańców miasta.

- **Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach** – To wydarzenie mające na celu zwrócenie uwagi na problem narastającej odporności na antybiotyki u ludzi. W ramach akcji przygotowano 2 stoiska edukacyjne – skierowane do społeczności szkoły podstawowej oraz członków Klub Seniora, którzy wzięli również udział w wykładzie, podczas którego omówiono m. in. przyczyny narastania i rozpowszechniania się oporności na antybiotyki, niewłaściwego stosowania antybiotyków oraz tego co może zrobić każdy z nas aby przedłużyć skuteczność tych leków.

- **Profilaktyka wszawicy** – Wszawica to choroba, która często dotyczy dzieci i młodzieży, ponieważ szerzy się w dużych skupiskach osób – żłobkach przedszkolach, szkołach, na koloniach bądź obozach. Choroba nie wynika z braku higieny, a do zakażenia dochodzi głównie przez kontakt bezpośredni. Działania edukacyjne skierowane były do 40 rodziców uczniów szkoły podstawowej oraz 60 rodziców dzieci uczęszczających do przedszkola. Podczas wykładu zaprezentowano ogólne informacje dotyczące pasożytów, a także to w jaki sposób dochodzi do zakażenia, jakie są objawy choroby oraz zasady profilaktyki.

- Pozostałe działania związane były także z dystrybucją materiałów edukacyjno-informacyjnych m. in. do placówek oświatowych, a także zamieszczaniem informacji w mediach społecznościowych i na stronie internetowej.